हिमसंस्कृतवार्ता:

दैनिकं ई-संस्कृतवार्तापत्रम्

हिमसंस्कृतवार्ताः

हिमाचलप्रदेशस्य संस्कृतशिक्षकाणां नूतनः प्रकल्पः

■ पृष्ठ-8 ■ वर्ष-4 ■ अङ्क-286 | 1 | अगस्त 13, 2025 | Website- www.himsanskritam.com | Email-himsanskrit@gmail.com

पञ्चाङ्गम्

अद्य सिद्धार्थी वि.सं. २०८२,
कलियुगाब्धः ५१२७ वर्षा-ऋतुः
सूर्यः दक्षिणायनम् भाद्रपदकृष्णचतुर्थीपञ्चमी
श्रावण 29 प्रविष्ठांशः मङ्गलमयः भवेत्

2 केन्द्रीयरेलमन्त्रिणा सह मिलितवन्तौ अनुराग भारद्वाजः च, ऊना- काङ्गड़ा मध्ये नूतनरेलमार्गस्य आग्रहं कृतवन्तौ

3 "ईश्वरः न मया दृष्टः, परञ्च यया भाषया ईश्वरस्य तत्त्वबोधः भवति सैव संस्कृतभाषा पूजनीया संस्कृतसप्ताहस्य समारोपसमारोहे मुख्यातिथिः आसीत् डी. आई. जी. सौम्या साम्बशिवन

8 नलबारीस्थिते कुमारभास्कर-वर्मसंस्कृत- पुरातनाध्ययन-विश्वविद्यालये 'राष्ट्रिय- विरैगिङ- दिवसस्य' आयोजनम्

सर्वकारेण ओडिशा-पञ्जाब-आन्ध्रप्रदेशेषु चतस्रः नूतनाः सेमीकंडक्टर परियोजनाः अनुमोदिताः

हिमसंस्कृतवार्ताः - ओडिशा-पञ्जाब-आन्ध्रप्रदेशेषु चतस्रः नूतनाः सेमीकंडक्टर परियोजनाः सर्वकारेण अनुमोदिताः। यस्य अनुमानितव्ययः प्रायः सार्ध चतुः सहस्रकोटिरूप्यकाणां भविष्यति। नवदिल्ल्यां प्रधानमन्त्रिणः नरेन्द्रमोदिनः आध्यक्षे गृहीतस्य मन्त्रिमण्डलस्य निर्णयस्य विषये वार्ताहारान् ज्ञापयन् सूचनाप्रसारणमन्त्री अश्विनीवैष्णवः अवदत् यत्, सेमीकंडक्टर इत्यस्य इलेक्ट्रॉनिक्सक्षेत्रस्य च कृते सर्वकारः सुदृढं पारिस्थितिकीतन्त्रं निर्माति। श्रीवैष्णवः अवदत् यत्, विगतैकादश वर्षेषु इलेक्ट्रॉनिक्स वस्तुनिर्माण षड्गुणितं द्रुतगत्या प्रगतिः अभवत्, निर्याते च अष्टगुणितं वृद्धिः अभवत्। सः अवदत् यत्, विगतैकादश वर्षेषु मोबाईल-विनिर्माण-एकांशानां संख्या द्वि तः त्रिशततोप्यधिका अभवत्।

मन्त्री घोषितवान् यत् आगामिमासस्य द्वितीयदिनात् आरभ्य नवदिल्ल्यां पञ्चविंशत्यधिक द्विसहस्रतम वर्षस्य सेमीकॉन इण्डिया इत्यस्य आयोजनं भविष्यति। सः अवदत् मलेशिया, जापान, सिङ्गापुर, दक्षिणकोरिया च सेमीकॉन इण्डिया इत्यस्मिन् भागं गृह्णन्ति । श्रीवैष्णवः अवदत् यत्, चारबागतः वसंतकुञ्जपर्यन्तं लखनऊमेट्रो बी प्रथमचरणस्य अनुमोदनम् अभवत् यस्य अनुमानित-व्ययः एकोत्तरअष्टशताधिक पञ्चसहस्रकोटिरूप्यकाणि अस्ति। सूचनाप्रसारणमन्त्री उक्तवान् यत् सप्तशत मेगावाट् क्षमतायाः ताटो-द्वितीय-जल-विद्युत्परियोजनां सर्वकारेण स्वस्वीकृतिः प्रदत्ता। सः अवदत्, अरुणाचलप्रदेशस्य शि-योमी- मण्डले एषा परियोजना निर्मिता भविष्यति, एतस्य निर्माणं षड्वर्षेषु भविष्यति। सः अवदत् यत्, एषा परियोजना क्षेत्रे विद्युतः स्थिरं स्रोतं प्रदास्यति, क्षेत्रीयविकासं च सम्वर्धयिष्यति। सः अवदत्, भारतस्य जीवाश्म इन्धनस्य क्षमता पञ्चाशत् प्रतिशततोप्यधिकं जातम्।

सुभाषितम्

उद्धरेदात्मनाऽत्मानं,
नात्मानमवसादयेत्।
आत्मैव ह्यात्मनो बन्धुः
आत्मैव रिपुरात्मनः॥
(श्रीमद्भगवद्गीता- ६.५)

मनुष्य अपने द्वारा अपना संसार-समुद्र से उद्धार करे और अपने को अधोगति में न डाले क्योंकि यह मनुष्य स्वयं ही तो अपना मित्र है और स्वयं ही अपना शत्रु है।

प्रतिदिनं नवीनतमं हिमसंस्कृतवार्ताः दैनिकवार्तापत्रं प्राप्त्यर्थं 7876636263 Watsapp संख्या मध्ये नमो नमः लिखन्तु

To get the latest h|msanskr|tvartah Da|ly Sanskr|t Newspaper every day, wr|te Hello on 7876636263 Watsapp

सूचना- हिमसंस्कृतवार्ताः दैनिकपत्रे व्याकरणात्मक-अशुद्धिनां कृते सम्बद्धाः पत्रकाराः लेखकाश्च उत्तरदायिनः भविष्यन्ति

कार्यालयः
हिमसंस्कृतम् प्रकाशनम्
जसवां कोटला तहसीलपरिसरस्य सम्मुखे कस्बा कोटला, जिला कांगड़ा हि.प्र.
पत्रव्यवहारसङ्केतः- १७७१११

संस्कृतिमन्त्रालयेन नवदेहल्यां "हर-घर-तिरंगा" अभियानस्य अन्तर्गतं तिरंगा-बाइक-रैली इति यात्रा आयोजिता

हिमसंस्कृतवार्ताः - संस्कृतिमन्त्रालयेन नवदेहल्यां "हर-घर-तिरंगा" अभियानस्य अन्तर्गतं तिरंगा-बाइक-रैली इति यात्रा आयोजिता। संस्कृतिपर्यटनमन्त्रिणा गजेन्द्रसिंह शेखावतेन केन्द्रीयमन्त्रिणा किरेन रिजिजु इत्यनेन संजयसेठेन देहल्याः मुख्यमन्त्रिणा रेखागुप्ता इत्यनया च यात्रायाः नेतृत्वं कृतम्। आयोजने प्रवदन् श्रीशेखावतः उक्तवान् यत् तिरङ्गा राष्ट्रं एकस्मिन् सूत्रे बद्धनाति , अपि च देशस्य वीरभटानां स्मरणं च कारयति।

नम्रता बात्रा इत्यनया वुशुक्रीडायां भारताय प्रथमपदकं प्रदत्तम्

हिमसंस्कृतवार्ताः - नम्रता बात्रा इत्यनया वुशुक्रीडायां चीनदेशस्य चेङ्गडु-नगरे विश्वक्रीडायां भारताय प्रथमपदकं प्रदत्तम्

लोकसभायाः अध्यक्षेण ओम बिरलावर्येण उच्चन्यायालयस्य न्यायाधीशस्य यशवन्तवर्मा विरुद्धं आरोपस्य अन्वेषणार्थं त्रिसदस्यीय समितिं निर्मितम्

हिमसंस्कृतवार्ताः - लोकसभायाः अध्यक्षेण ओम बिरलावर्येण उच्चन्यायालयस्य न्यायाधीशस्य यशवन्तवर्मा इत्यस्य विरुद्धं आरोपस्य अन्वेषणार्थं त्रिसदस्यीय समितिं निर्मितम्। प्रथमस्य स्थगनस्य अनन्तरं यदा लोकसभायाः उपवेशनम् अपराह्ने द्वादशवादने आरब्धम् तदा अध्यक्षः समित्याः निर्माणस्य घोषणाम् अकरोत्, समितिः यथाशीघ्रं स्वस्य प्रतिवेदनं समर्पयिष्यति इति च उक्तवान्। अध्यक्षः न्यायमूर्ति-वर्मा इत्यस्य निष्कासनस्य अवेदनानि स्वीकृतवान् तथा च सभायै सूचितवान् यत् सः न्यायमूर्ति-यशवन्त-वर्मा इत्यस्य निष्कासनाय षड्चत्वारिंशोत्तरैकशत पक्ष-विपक्ष-पीठयोः संसद-सदस्यानां हस्ताक्षराणि स्वीकृतवान् ।

शुबमन गिल जुलाईमासस्य ICC पुरुषेषु उत्तमः क्रीडकत्वेन नामाङ्कितः

हिमसंस्कृतवार्ताः - भारतस्य टेस्ट-क्रिकेट-दलनायकः शुबमन गिल जुलाईमासस्य ICC पुरुषेषु मासस्य उत्तमः क्रीडकत्वेन नामाङ्कितः। अवधेयमस्ति यत् एषः गिल इत्यस्य चतुर्थः क्रीडक-सम्मानः अस्ति।

केन्द्रं एनपीएस इत्यस्य ११,११२ कोटिरूप्यकाणि न दास्यति इति संसदि लिखितरूपेण उक्तं यत्, कानूने एतादृशः प्रावधानः नास्ति

हिमसंस्कृतवार्ताः। हिमाचले पूर्वं कार्यान्वितायाः नूतनायाः पेन्शनयोजनायाः भारतसर्वकारस्य पेन्शनकोषे अटन्तं ११,११२ कोटिरूप्यकाणि केन्द्रात् न प्रत्यागमिष्यति। केन्द्रं वदति यत् पीएफआरडीए-अधिनियमे एतां राशिं राज्यसर्वकाराय प्रत्यागन्तुं कोऽपि प्रावधानः नास्ति। भारतसर्वकारस्य वित्तराज्यमन्त्री पंकजचौधरी इत्यनेन संसदे एतत् लिखितं उत्तरं दत्तम्। एतेन हिमाचलसर्वकारस्य आग्रहानुसारं भारतसर्वकारः एतत् धनं न प्रत्यागमिष्यति इति स्पष्टं जातम्। एतत् धनं केवलं सेवानिवृत्तेषु कर्मचारिभ्यः एव प्रत्यागमिष्यति। सर्वकारीयलेखे निक्षेपणानन्तरं एव सम्बन्धितकर्मचारिणां पुरातनपेंशनप्रकरणस्य प्रक्रिया भविष्यति। भारतसर्वकारेण तेषां सर्वेषां राज्यानां कृते एषा व्यवस्था कार्यान्विता अस्ति येषु नूतनपेंशनयोजना प्रत्यागतवती आसीत्। केन्द्रीयमन्त्रिणः उत्तरानुसारम् एतावता पञ्च राज्यैः स्वराज्येषु एषः निर्णयः कृतः।

सर्वकारः १०१८ कोटिरूप्यकाणां भूराजस्वं संग्रहयिष्यति, नियमाः अधिसूचिताः

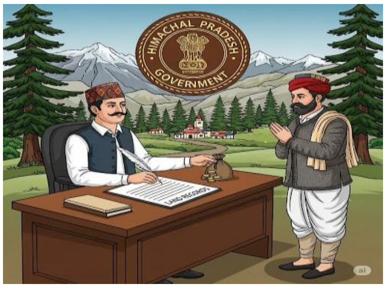

हिमसंस्कृतवार्ताः- शिमला। हिमाचले अस्मिन् वित्तवर्षे १०१८ कोटिरूप्यकाणां भूमिराजस्वसङ्ग्रहस्य सज्जता आरब्धा अस्ति। विधानसभायां नूतनविधानस्य पारितस्य अनन्तरं राज्यसर्वकारेण अधुना नियमानाम् अपि सूचना दत्ता अस्ति। अस्य अन्तर्गतं राज्यस्य प्रत्येकस्मिन् भूमौ भूमिराजस्वं दातव्यं भविष्यति यस्य उपयोगः अकृषिप्रयोजनार्थं क्रियते। अर्थात् प्रायः सर्वाः परियोजनाः भूमिराजस्वस्य व्याप्तिम् आगताः सन्ति। मन्त्रिमण्डलात् अनुमतिं प्राप्य राजस्वविभागेन अधिसूचितानां हिमाचलप्रदेशस्य भूराजस्व- विशेषमूल्यांकन- नियमानां परिवर्तनं अधुना १९८६ तमे वर्षस्य अनन्तरं कृतम् अस्ति। एतेषु नियमेषु उक्तं यत् राजस्वपदाधिकारिणं स्वस्य मूल्याङ्कनद्वारा परियोजनायाः विपण्यमूल्यस्य अनुमानं कर्तव्यं भवति। अस्य विपण्यमूल्ये अधिकतमं चतुर्प्रतिशतपर्यन्तं भूमिराजस्वं भवितुम् अर्हति। यत्र राजस्वपदाधिकारी एतत् कर्तुं सफलः न भवति तत्र सम्बन्धितविभागस्य निदेशकाय एतत् दायित्वं दीयते। आवश्यकतानुसारं एतत् मूल्यं निर्धारयितुं सम्बन्धितविभागस्य निदेशकः अन्येभ्यः संस्थानेभ्यः अपि साहाय्यं ग्रहीतुं शक्नोति। परियोजनायाः विपण्यमूल्यं निर्णीतस्य अनन्तरं सम्बन्धितकम्पनीं वा संस्थायाः वा अधुना केवलं सप्ताहद्वयं समयः दीयते यत् सः तस्याः विषये आक्षेपान् उत्थापयितुं शक्नोति, यत् पूर्वं मासद्वयं आसीत्। राज्यसर्वकारेण सूचितेषु एतेषु नियमेषु यदि कस्यचित् आक्षेपः अस्ति तर्हि सः १५ दिवसाभ्यन्तरे आक्षेपान् अपि उत्थापयितुं शक्नोति। हिमाचले भूमिराजस्वमपि पूर्वं गृहीतम् आसीत्, परन्तु तत् केवलं कतिपयेषु रुप्यकेषु एव आसीत्। विगतवित्तीयवर्षे राज्यसर्वकारेण सम्पूर्णवर्षे हिमाचले १६ कोटिभूमिराजस्वं संग्रहीतम्, परन्तु वर्तमानवित्तवर्षस्य कृते बजटपुस्तके एव १०१८ कोटिरूप्यकाणां लक्ष्यं निर्धारितम् अस्ति। तथापि साध्यं भविष्यति वा न वा? इति प्रश्नः? यतः वित्तीयवर्षस्य प्रथमाः ५ मासाः पूर्वमेव व्यतीताः सन्ति। जलोपकरम् इव अतिरिक्तराजस्वं प्राप्तुं राज्यसर्वकारेण एषा पद्धतिः स्वीकृता अस्ति।

भूमिराजस्वस्य दरः अद्यापि न निर्णीतः

हिमाचले अकृषिकार्यार्थं प्रयुक्तायां भूमिः परियोजनायां भूमिराजस्वस्य दरं कियत् भविष्यति? एतस्य निर्णयः पृथक् सूचनाद्वारा भविष्यति। विधानसभाद्वारा पारिते अधिनियमे तस्य अधिकतमसीमा ४% इति उक्तम् आसीत्। अस्मात् अपि न्यूनं भवितुम् अर्हति। एतस्य भूमिराजस्वस्य अतिरिक्तं पर्यावरणशुल्कं अपि पृथक् गृहीतं भविष्यति। एतत् राज्यस्य विद्युत् परियोजनासु अपि च पर्यटन-औद्योगिक-संस्थासु अपि आरोपितं भविष्यति।

निष्पक्षनिर्वाचनाय डिजिटलमतदातासूची आवश्यकी, उपमुख्यमन्त्रिणः

राहुलगान्धिनः अभियानाय समर्थनम्

हिमसंस्कृतवार्ताः- शिमला। उपमुख्यमन्त्री मुकेश अग्निहोत्री उक्तवान् यत् वर्तमानकाले लोकतन्त्रस्य रक्षणं, मतदातासूचिकायाः शुद्धतां सुनिश्चित्य, निष्पक्षनिर्वाचनं च अस्माकं सर्वेषां सामूहिकदायित्वम् अस्ति। सः काङ्ग्रेसस्य वरिष्ठनेतृणा राहुलगान्धिना आरब्धस्य "डिजिटल मतदातासूची" इत्यस्य अभियानस्य पूर्णतया समर्थनं कृत्वा अवदत् यत् एषः केवलं राजनैतिकः विषयः न अपितु देशस्य संविधानस्य, पारदर्शितायाः, जनस्य अटलविश्वासस्य च रक्षणस्य संकल्पः अस्ति।
उपमुख्यमन्त्री उक्तवान् यत् निर्वाचनप्रक्रियायां यत्किमपि प्रकारस्य उपद्रवः, मतचौर्यं, मतदातासूची विपर्ययः वा लोकतन्त्रस्य मूलं दुर्बलं करोति। डिजिटल मतदातासूची नागरिकानां पारदर्शितां, उत्तरदायित्वं, विश्वासं च वर्धयिष्यति। अस्य अभियानस्य भागः भूत्वा लोकतन्त्रं अधिकं सुदृढं कर्तुं राज्यस्य नागरिकेभ्यः आह्वानं कृतवान्। एतदर्थं भवन्तः 9650003420 इति दूरवाण्याः क्रमाङ्के मिस्ड कॉल दत्त्वा स्वसमर्थनस्य पञ्जीकरणं कर्तुं शक्नुवन्ति।उपमुख्यमन्त्री उक्तवान् यत् एतद् युद्धं कस्यचित् एकस्य पक्षस्य न अपि तु सम्पूर्णस्य देशस्य अस्ति, अस्मिन् च प्रत्येकस्य नागरिकस्य सहभागिता आवश्यकी अस्ति। सः विश्वासं प्रकटितवान् यत् एतत् आन्दोलनं देशे निष्पक्षं पारदर्शकं च निर्वाचनं प्रति महत्त्वपूर्णस्य उपक्रमस्य आरम्भं करिष्यति।

केन्द्रीयरेलमन्त्रिणा सह मिलितवन्तौ अनुराग भारद्वाजः च, ऊना- काङ्गड़ा मध्ये नूतनरेलमार्गस्य आग्रहं कृतवन्तौ

हिमसंस्कृतवार्ताः - नवदेहली। पूर्वकेन्द्रीयमन्त्री अनुरागठाकुरः एवं सांसदः राजीवभारद्वाजः केन्द्रीयरेलमन्त्रिणा अश्वनी वैष्णवेन साकं मिलितवन्तौ। अस्मिन् काले एतौ द्वौ नेतारौ कुन्नाहमार्गेण ऊना- काङ्गड़ा- जनपदयोः मध्ये नूतनरेलमार्गस्य सर्वेक्षणस्य आग्रहं कृतवन्तौ। ऊना, हमीरपुरं, काङ्गड़ा संसदीयनिर्वाचन क्षेत्रं सम्पूर्णदेशेन सह संयोजयति एषः नूतनः रेलमार्गः छात्राणां, भक्तानां, व्यापारिणां, सैनिकानाम्, पर्यटकानां च विशेषलाभान् प्रदास्यति।
अनुरागठाकुरः अवदत् यत्, "किमपि राज्यस्य अर्थव्यवस्थायाः सामर्थ्यं तत्र उपस्थितस्य रेलमार्गसंपर्कस्य उपरि निर्भरं भवति।राज्यस्य विकासे रेलमार्गस्य सर्वाधिकमहत्त्वम् अस्ति तथा च तस्य निर्माणेन राज्यस्य आर्थिकप्रगतिः निश्चितरूपेण वर्धते। रेलमार्गः मार्गपरिवहनस्य भारं न्यूनीकर्तुं साहाय्यं करोति। मम प्रयासः हमीरपुरसंसदीयक्षेत्रे स्थायिरेलवेविकासाय एव अभवत् तथा च अस्मिन् क्रमे अद्य अहं संघेन सह मिलितवान् रेलमन्त्री अश्वनीवैष्णवः काङ्गड़ा संसदीयक्षेत्रस्य सांसदराजीव भारद्वाजेन सह मिलित्वा ऊना- काङ्गड़ाजनपदयोः मध्ये नूतनस्य रेलमार्गस्य सर्वेक्षणस्य आग्रहं कृतवान्।
रेलमन्त्रिणा सह मिलनकाले उभौ तस्मै अकथयताम् यत् जनसौविधिं दृष्ट्वा कुन्नाहमार्गेण ऊना-काङ्गड़ाजनपदयोः मध्ये नूतनरेलमार्गस्य निर्माणम् अतीव महत्त्वपूर्णम् अस्ति। हमीरपुरं काङ्गड़ा-संसदीयक्षेत्रं च सम्पूर्णदेशेन सह संयोजयति एषः रेलमार्गः छात्राणां, भक्तानां, व्यापारिणां, सैनिकानाम्, पर्यटकानां च विशेषलाभान् प्रदास्यति। देवीपरिपथरूपेण निर्मितः अयं रेलमार्गः कालेश्वरमहादेवमन्दिरं, माता ज्वालामुखी, माता चिन्तापूर्णी, माता बगलामुखी, माता बज्रेश्वरी, माता चामुण्डा इत्यादीनि प्रमुखतीर्थस्थलानि अपि संयोजयिष्यति, येषु आवर्षं देशस्य कोटिकोटि भक्ताः आगच्छन्ति। अनेन रेलमार्गेण एनआईटी, आईआईटी, चिकित्सामहाविद्यालयः, केन्द्रीयविश्वविद्यालय इत्यादिषु अनेकसंस्थासु अध्ययनं कुर्वन्तः सहस्राणि छात्राः शिक्षकाः च लाभान्विताः भविष्यन्ति।राजीव भारद्वाजः अवदत् यत्, "काङ्गड़ा हिमाचलप्रदेशस्य प्रमुखं मण्डलम् अस्ति यः तिब्बती आध्यात्मिकनेता पूज्य दलाई लामा इत्यस्य निवासस्थानं अस्ति तथा च प्रतिष्ठितं धर्मशाला क्रिकेट् क्रीडाङ्गणं अपि अस्ति, यत् विश्वस्य सुरम्यतमेषु क्रीडाङ्गणेषु अन्यतमम् आकर्षणं च अस्ति क्रीडाप्रेमिणः पर्यटकाः च तदतिरिक्तं प्रस्तावितः मार्गः महत्त्वपूर्णसंरचनाभिः सह उत्तमसंपर्कं प्रदास्यति तथा च पोङ्गजलबन्धः तथा धौलासिद्धजलविद्युत्परियोजना अस्य रेलमार्गस्य निर्माणेन धार्मिकं सांस्कृतिकं च पर्यटनं महत्त्वपूर्णतया वर्धयिष्यति, राजस्वं च जनयिष्यति, क्षेत्रस्य कृते आर्थिकावकाशान् च सृजति।
उत्तरप्रदेश, बिहार इत्यादि देशस्य राज्येभ्यः यात्रिकाः प्रायः उपर्युक्तप्रतिष्ठितमन्दिरेषु आगच्छन्ति। रेलसंपर्कस्य उन्नतिः तेषां यात्रां बहु सुलभं करिष्यति, पर्यटकानां च बहुसंख्या आकर्षयिष्यति। एषः रेलमार्गः आन्तरिक-अन्ताराष्ट्रीय- पर्यटकानाम् आकर्षणं करिष्यति, सम्पर्कसुलभतापरिष्कारं विशाल- आर्थिक- संभावनाः च उद्घाट्य हिमाचलप्रदेशस्य जनानां कृते अत्यन्तं लाभं प्राप्स्यति। अतः एषः रेलमार्गः प्रत्येकदृष्ट्या अत्यन्तं महत्त्वपूर्णम् अस्ति। अस्य निर्माणेन न केवलं यात्रिकाणां सुविधा वर्धते अपि तु केन्द्रराज्यसर्वकारेभ्यः अपि उत्साहः प्रदास्यति। सर्वकारस्य राजस्वमपि वर्धते" इति।

"ईश्वरः न मया दृष्टः, परञ्च यया भाषया ईश्वरस्य तत्त्वबोधः भवति सैव संस्कृतभाषा पूजनीया

संस्कृतसप्ताहस्य समारोपसमारोहे मुख्यातिथिः आसीत् डी. आई. जी. सौम्या साम्बशिवन

हिमसंस्कृतवार्ताः- हिमाचल- राजकीय- संस्कृत-शिक्षक- परिषद् इत्यनेन आयोजिते संस्कृत-सप्ताह-समारोप-समारोहे भारतीय-पुलिस-सेवायाः अधिकारिणी, हिमाचलप्रदेशे डी. आई. जी. पदे सेवारता च सुश्री सौम्या साम्बशिवन मुख्यातिथिरूपेण उपस्थिताभवत्।

कार्यक्रमारम्भे एव तया संस्कृतभाषया सर्वेभ्यः संस्कृत-सप्ताहस्य शुभाशंसाः दत्ताः, तथा च उक्तम्- "ईश्वरः न मया दृष्टः, परञ्च यया भाषया ईश्वरस्य तत्त्वबोधः भवति सैव संस्कृतभाषा पूजनीया।" स्वीय-जीवनानुभवान् प्रकाशयन्ती सा अवदत् यत् केरलराज्ये विद्यारम्भसंस्कारस्य समये प्रथमतः अक्षतैः अक्षरलेखनं क्रियते, यत्र पिता स्वसन्ततिं क्रोडे उपावेशय "ॐ हरि श्री गणपतये नमः अविघ्नमस्तु" इति लेखयति।

सा अवदत्- "या विद्या संस्कृतात् प्रारभते, सा कदापि निष्फला न भवति।"

मुख्यातिथिना संस्कृतभाषायाः महत्त्वम् अपि प्रतिपादितम्। तया उक्तम्- संस्कृतभाषा असत्यतः सत्यं प्रति, अन्धकारात् प्रकाशं प्रति, मृत्युतः च अमृतत्वं प्रति नयति। एषः सप्ताहः केवलं भाषायाः उत्सवः न, अपि तु संस्कारस्य, संस्कृति-विवेकस्य च समर्पणोत्सवः अस्ति। "संस्कृतेन विना समाजः संस्कारहीनः भवति।" संस्कृतं न केवलं भाषा, अपि तु भारतीयजीवनदर्शनस्य मूलम् वर्तते। अस्याः भाषायाः आधारशिलायामेव धर्मः, चिकित्सा, योगः,न्यायः, शिक्षा, सामाजिकमूल्यानि स्थापितानि सन्ति। यत्र संस्कृतवाङ्मयं सजीवम् अस्ति, तत्र समाजोऽपि सुसंस्कृतः, समुन्नतः च भवति। यथा-धर्मो रक्षति रक्षितः इति कथनं प्रसिद्धम् तथैव "संस्कृतं रक्षति रक्षितम्" इत्यस्मात् स्पष्टं सिध्यति यत्, यदि संस्कृतं रक्ष्यते तर्हि संस्कृतिः रक्ष्यते, संस्कारः रक्ष्यते, समाजोऽपि स्वस्थः, सुदृढः च भवति। स्वस्थसमाजस्य आधारभूतानि यानि तत्त्वानि शुचिता, समत्वं, सहिष्णुता, कर्तव्यनिष्ठा, आत्मानुशासनम् च सर्वाणि अपि संस्कृतवाङ्मये प्रतिपादितानि सन्ति। अतः संस्कृताधारितः समाजः एव दीर्घकालीन-स्वास्थ्यं, समत्वं च जनयितुं समर्थः अस्ति। इतोऽपि सा अवदत् यत् यथास्मिन् विश्वे याः भाषाः वर्तन्ते, सर्वासु अपि अपशब्दाः दृश्यन्ते; किन्तु संस्कृतभाषा एव एकैका या अपशब्दरहिताभूत्। विश्वासेन तया उक्तम्- **"यः अस्याः भाषायाः अध्ययनं करोति, सः जनः कदापि दुर्व्यसनग्रस्तः न भवितुमर्हति।"**

समारोहे परिषदः पदाधिकारिणां, अध्यापकानां, विद्यार्थिनां, जनसामान्यस्य च उत्साहपूर्णं सहभागित्वम् आसीत्। एतेन संस्कृत-सप्ताहस्य गौरवम् अधिकतरं जातम्। अस्मिन्नवसरे परिषदः संरक्षकः डॉ मनोजशैलः मुख्यातिथेः स्वागतं परिचयं चाकरोत्। सङ्गटनमन्त्र आचार्यललितः शर्मा साप्ताहिककार्यक्रमाणां वृत्तम् प्रस्तुतवान्। प्रदेशाध्यक्षः कमलकान्तगौतमः सर्वेषाम् आभारज्ञापनं कृतवान् तथा च महासचिवः डॉ अमनदीपः शर्मा संचालनं प्रवक्ता डॉ अमितशर्मा, आईटी संयोजकः डॉ नरेन्द्रराणा च सहकार्यम् अकुरुताम्।

राज्ये भूस्खलनेन ३३२ मार्गाः निरुद्धाः चम्बायां राजमार्गः पतितः, बसयाने पर्वतात् शिलाः पतिताः

हिमसंस्कृतवार्ताः:- कार्यालयीयः प्रतिनिधिः। हिमाचलप्रदेशे निरन्तरवृष्ट्या अनेकेषु क्षेत्रेषु भूस्खलनस्य, वृक्षपतनस्य च घटनाः ज्ञाताः सन्ति। शतशः मार्गाः अवरुद्धाः सन्ति। अनेकेषु क्षेत्रेषु विद्युत्, पेयजलस्य आपूर्तिः स्थगिता अस्ति। मंगलवासरस्य सायं यावत् राज्ये राष्ट्रियराजमार्गद्वयसहिताः ३३२ मार्गाः निरुद्धा एव आसन्। एतदतिरिक्तं १९८ विद्युत्परावर्तकाः, १४१ जलापूर्तियोजनाः प्रभाविताः सन्ति। मण्डीमण्डले सर्वाधिकं १९२ मार्गाः निरुद्धाः सन्ति। कुल्लुनगरे ७३ मार्गाः प्रभाविताः सन्ति। अपरपक्षे चम्बानगरे प्रचलति बसयाने पर्वतात् शिलाः पतिताः। अस्य कारणात् द्वौ यात्रिकौ लघुक्षतिं प्राप्नुवन्। प्रायः ४० यात्रिकाणां वहति निजबसयानं चाञ्जुतः भञ्जराडूं प्रति प्रस्थितम् इति कथ्यते। चाञ्जुतः त्रिकिलोमीटरपर्यन्तं गत्वा बसयानं चूरसेऊ-क्षेत्रं निकषा प्राप्तम्। एतस्मिन् समये सहसा पर्वतात् शिलाः पतित्वा बसयानस्य छदिभागं विदार्य अन्तः पतिताः। अस्य कारणात् द्वौ यात्रिकौ क्षतिग्रस्तौ अभवताम्। बसयाने शिलाः पतिताः सति यात्रिकाणां मध्ये क्रन्दनम् अभवत्। चालकः-परिचालकः मार्गस्य पार्श्वे बसयानं स्थगयित्वा यात्रिकान् सुरक्षिततया बहिः कृतवन्तौ। घातितान् निजीवाहनेन पीएचसी बघेईगढ़ं नीतम्। यत्र प्राथमिकचिकित्सायाः अनन्तरं तेषां विमोचनं कृतम्।

शिमलायां वृक्षपतनेन भूस्खलनेन च महती हानिः

राजधानी शिमलानगरे विलम्बितरात्रौ प्रचण्डवृष्ट्या वृक्षाणां पतनेन भूस्खलनेन च अनेकस्थानेषु महती हानिः जातः। नगरस्य विकासनगरे वृक्षस्य पतनेन भवनस्य छदिभागं भग्नं जातम्, मार्गः अपि निरुद्धः अस्ति। एतदतिरिक्तं टूटीकण्डीक्षेत्रे युगपत् अर्धदर्जनाधिकवृक्षाणां पतनेन अनेकानि वाहनानि भग्नानि अभवन्। अत्र मार्गः अपि निरुद्धः अस्ति। खलीणी-नगरे भित्तिपतनस्य कारणेन ६ श्रमिकाणां संकीर्ण-पलायनम् आसीत्। प्रातः ४:०० वादने एषा घटना अभवत्। नगरस्य विकासनगरस्य हिमुडाकालोनी इत्यस्मिन् कारयानस्य उपरि अपि भूस्खलनं जातम् अस्ति। एकः वृक्षः अपि पतितः।

चंडीगढ़- मनालीराष्ट्रीयराजमार्गः 10 होरानन्तरं पुनर्स्थापितः

सोमवासरे रात्रौ प्रायः ९:०० वादने मण्डी- कुल्लूमार्गे जोगणीवृत्तसमीपे पर्वतात् पाषाणपातेन चण्डीगढ- मनाली-राष्ट्रियराजमार्गे यातायातः पूर्णतया बाधितः। रात्रौ पाषाणपातस्य सूचना प्राप्तमात्रेण पण्डोहपुलिसचौकीप्रभारी अनिलकटोचः तस्य दलेन सह तत्क्षणमेव तत्स्थानं प्राप्तवन्तः। स्थितिं गृहीत्वा सः उभयतः वाहनानां गमनम् अवरुद्धवान् यत् प्राणहानिः न भवेत्। कतिपयेषु निमेषेषु एव पर्वतात् बहुशः अवशेषाः, शिलाः च पतिताः। पुलिसकर्मचारिणः स्वप्राणान् दावपेक्षया स्थापयित्वा रात्रौ यावत् स्थितिं निरीक्ष्य यात्रिकान् सुरक्षितस्थानेषु स्थापयन्ति स्म। प्रातः ५:०० वादने पीडब्ल्यूडी-कर्मचारिणः स्वयन्त्रैः सह तत्स्थानं प्राप्य मलिनमलिनतां निष्कासयितुं कार्यं आरब्धवन्तः। बहु परिश्रमं कृत्वा प्रातः ७:०० वादने राजमार्गस्य पुनर्स्थापनं कृतम्। पण्डोह चौकीप्रभारी अनिल कटोचः अवदत् यत् सम्प्रति मार्गः सुचारुः अस्ति, परन्तु मार्गः बहुषु स्थानेषु एकदिशा अस्ति। सः चालकेभ्यः आह्वानं कृतवान् यत् ते यात्रायां अतिरिक्तसावधानाः भवेयुः, स्वमार्गेषु चालयन्तु, ओवरटेकिंग् न कुर्वन्तु इति।

एतावता मानसूने २२९ जनाः प्राणान् त्यक्तवन्तः"

अस्मिन् मानसूनर्तौ २० जूनतः ११ अगस्तपर्यन्तं राज्ये २२९ जनाः प्राणान् त्यक्तवन्तः। ३२३ जनाः घातिताः सन्ति। अद्यापि ३६ जनाः अदृश्याः सन्ति। अस्मिन् काले मार्गदुर्घटनासु ११६ जनाः मृताः। मेघविस्फोटः, भूस्खलनं, जलप्लावनस्य कारणेन अद्यावधि २,३८८ गृहाणि, आपणानि क्षतिग्रस्तानि सन्ति। १,९५५ गौशालाः अपि क्षतिग्रस्ताः सन्ति। १,६११ गृहपशवः मृताः सन्ति। कुलहानिः २००७ कोटिरूप्यकाणि प्राप्तवती अस्ति।

संस्कृतभारती-हरिद्वारेण संस्कृतसप्ताहोपलक्ष्ये आयोजितं कविसम्मेलनम्

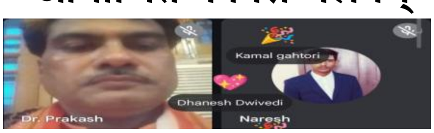

हिमसंस्कृतवार्ताः- शिवा शर्मा। हरिद्वारनगर्यां संस्कृतभारत्याः संस्थया संस्कृतसप्ताहोपलक्ष्ये अन्तर्जालपटले एकस्य भव्यस्य कविसम्मेलनस्यायोजनं कृतम्। कार्यक्रमस्यास्य शुभारम्भो भगवत्याः सरस्वत्याः वन्दनापुरस्सरमभवत्। तस्मिन्नवसरे श्रीमता गहतोडिकमलेन ध्येयमन्त्रः प्रस्तुतस्तथा च सम्मेलनं गतिमवाप। अस्यां नूतनप्रविधिकयुक्तायां कविगोष्ठ्यां बहवो युवतरकवयः सहर्षं सहभागितां स्वीकृतवन्तः। अयं कार्यक्रमो विशिष्टातिथीनां उपस्थित्या नितरां शोभते स्म। यत्र मुख्यातिथिरूपेण संस्कृतभारत्याः प्रान्तसङ्घटनमन्त्रिणः शास्त्रिगौरवमहाभागाः विराजमाना आसन्। कार्यक्रमस्य अध्यक्षपदमपि विद्वद्वरेण्या आचार्यपादाः डॉक्टरमिश्रनिरञ्जनाः समभूषयन्। तथैव विशिष्टातिथित्वेन डा. पन्तप्रकाशवर्याः सारस्वतातिथित्वेन च डॉ. मिश्रारविन्दनारायणमहोदयाः मञ्चस्य गरिमाणमवर्धयन्। अस्मिन् कविसम्मेलने आमन्त्रितैर्युवकविभिः नानाविषयानधिकृत्य विविधेषु छन्दःसु स्वरचितानि सरसानि काव्यानि श्रावयित्वा श्रोतृणां चेतांसि मुदितानि कृतानि। तेषु कविषु डॉ. पोखरियालराहुलः परगाव्यभिषेकः पनेरूसतीशः जोष्याशीषकुमारः नवीनप्रसादः पाण्डेयदीपकः कन्सवालकृष्णः जोष्यमितः वर्माङ्कितः इत्यादयः प्रमुखाः स्वकाव्यपाठेन सभामरञ्जयन्। अथ अध्यक्षीयम् उद्बोधनं वितरन्तः आचार्यमिश्रनिरञ्जनाः सर्वान् कवीन्द्रान् आशीर्वचनैरनुगृह्य स्वयमपि मधुरं काव्यमेकमपठन्। एवमेव विशिष्टातिथिः डॉ. पन्तप्रकाशोऽपि स्वकीयां नूतनां कवितां प्रस्तूय भावीन् कवीन् काव्यमार्गे अग्रेसर्तुं प्रात्साहयत्। अस्य सम्पूर्णस्य रमणीयस्य कार्यक्रमस्य सफलं सञ्चालनं युवकेन कविना जोशीब्रजेशेन महता कौशलेन सम्पादितम्। इत्थं गीर्वाणवाण्याः प्रमोदपूर्णोऽयं महोत्सवः आनन्दपूर्वकं सम्पन्नोऽभवत्।

संस्कृतसप्ताहसमापनसमारोहः- फागली संस्कृतमहाविद्यालये 'भारतस्योत्पत्तौ संस्कृतस्य भूमिका' विषयकं विशेषव्याख्यानम्

हिमसंस्कृतवार्ताः- संजय कुमारः, शिमला। दिनाङ्कः १२ अगस्त २०२५, संस्कृतसप्ताहस्य अन्तिमदिने राजकीयसंस्कृतमहाविद्यालये फागल्यां समापनसमारोहः आयोजितः। अवसरेऽस्मिन् विद्यार्थिनः संस्कृतस्य महत्त्वं बोधयितुं, तस्य गौरवं च परिचेतुं "भारतस्योत्पत्तौ संस्कृतस्य भूमिका" इति विषयः विशेषव्याख्यानरूपेण प्रस्तुतः आसीत्। अस्मिन् समारोहे मुख्यातिथिः आसीत् डा. एस. रंगनाथः, पूर्वनिदेशकः, आर. वी. संस्थानं संस्कृताध्ययनं बैङ्गलुरु, एन. एम. के. आर. वी. महिलामहाविद्यालयः, मुख्यवक्ता पद्मश्री प्रो. अभिराजराजेन्द्रमिश्रः, पूर्वकुलपतिः, सम्पूर्णानन्दसंस्कृतविश्वविद्यालयः, वाराणसी। उभौ विद्वांसौ स्वज्ञानानुभवाभ्याम् उपस्थितान् मार्गदर्शितवन्तौ। अयं कार्यक्रमः वैदिकमन्त्रपाठेन प्रारब्धः। दीपप्रज्वलनानन्तरं स्वागतगीतेन अतिथीनाम् अभिनन्दनं कृतम्। अनन्तरं महाविद्यालयीयप्राचार्यः डॉ. मुकेशशर्मा अतिथीनां सवागतं स्मृतिचिह्नम् अंगवस्त्रमेवं च शिरोवस्त्र प्रदाय सम्मानितवान्।

प्रथमं डॉ. एस. रंगनाथः वैदिकमन्त्रगायनेन व्याख्यानं प्रारब्धवान्। सः संस्कृत- हिन्दी- आङ्ग्लभाषासु ग्रन्थेभ्यः उदाहरणानि दत्त्वा भाषासु संस्कृतस्य विशिष्टतां दर्शितवान्। अवदत्- "स्वभाषां प्रति प्रेम आवश्यकं, परन्तु अन्यभाषाभ्यः द्वेषः न करणीयः।" सः शास्त्रदृष्टान्तैः शिष्यहितं, पात्रता, अहङ्कारत्यागः, गुरोः महत्त्वं च स्पष्टयामास। तेनोक्तं यत् "स एव गुरुर्महान् भवति यः शिष्यस्य कल्याणं करोति।" ए. पी. जे. अब्दुलकलामः, कालिदासः, भासश्च इत्यादेभ्यः प्रेरणां गृह्णीयात् इति संदेशं दत्त्वा, समयस्य स्वरूपम् अपि वर्ण्य व्याख्यानं समाप्तवान्। ततः परं पद्मश्री प्रो. अभिराजराजेन्द्रमिश्रः संस्कृतस्य महानतां प्राचीने भारते तस्य स्वरूपं च वर्णितवान्। अवदत् यत् श्रुतिपरम्परया प्राचीनकाले सर्वे ग्रन्थाः कण्ठस्थाः धार्यन्ते स्म, संस्कृतग्रन्थानां संरक्षणविधीन् च प्रकाशयामास। सः संस्कृतस्य स्वर्णयुगस्य उदाहरणानि दत्त्वा वर्तमानस्थितौ तस्य ह्रासं प्रति चिन्तां व्यक्तवान्। अवदत्- "अद्य संस्कृतं यत्र भवितव्यम् तत्र नास्ति, कारणं नूतनपीढ्याः जागरूकतायाः अभावः।" सः पुनरुक्तवान्- "संस्कृतं अस्माकं चेतना प्राणश्च अस्ति; तत् साध्यमस्ति, न केवलं साधनम्। तस्मात् तस्य स्वरूपज्ञानं आवश्यकम्।" शास्त्रदृष्टान्तैः श्रोतृणां ज्ञानवर्धनं कृत्वा प्रेरणामूलकवाक्येन व्याख्यानं समाप्तवान्। अन्ते शान्तिमन्त्रेण कार्यक्रमः समाप्तः।

तिरंगायात्रा मंडीजनपदस्य

देशभक्तेः राष्ट्रध्वज-नागरिकयोः मध्ये अक्षतबन्धस्य जीवन्तप्रमाणं भवेत्- प्रो. ललित अवस्थी

हिमसंस्कृतवार्ताः- डॉ. अमित शर्मा। देशभक्तेः जीवन्तप्रदर्शने सरदारपटेल- विश्वविद्यालयः (एसपीयू), मंडी इत्यस्य छात्रैः राष्ट्रव्यापिनः 'हर घर तिरंगा' अभियानस्य अंतर्गतं तिरंगा यात्रायाः' आयोजनं कृतम्। कार्यक्रमेऽस्मिन् मंडी इत्यस्य राजमार्गेषु एकतायाः, राष्ट्रीयगौरवस्य प्रतीकस्य 100 फीट परिमितस्य भारतीय- राष्ट्रीय- ध्वजस्य आरोहणमपि कृतम्।

इयं यात्रा कुलपतिः प्रो. ललितकुमार अवस्थी औपचारिकरूपेण हरितध्वजं प्रदर्श्य प्रेषिता। प्रतिभागिनः संबोधने तेन 'हर घर तिरंगा' अभियानस्य महत्त्वविषये उक्तं यत् "हर घर तिरंगा" इति स्वतन्त्रतायाः अमृत महोत्सवस्य अंतर्गतं देशभक्तिपूर्णं अभियानम् अस्ति। "इदम् अभियानं न केवलं राष्ट्रीयध्वजस्य आरोहणविषये एव अपि तु इदं नागरिकेषु देशभक्तेः, एकतायाश्च भावनां जागरयितुम् एकम् आंदोलनम् अस्ति।" तिरंगायात्रा अस्माकं देशस्य स्वतंत्रतायै दत्तानां बलिदानानां स्मरणं कारयति। प्रो. अवस्थी अवदत् यत्- इयं यात्रा जीवन्त- अनुस्मारकरूपेण कार्यं कुर्यात्।"

डॉ. राजेश शर्मावर्यस्य नेतृत्वे छात्र- शिक्षकैः उत्साहपूर्वकं भागं स्वीकृतम्। इयं यात्रा विश्वविद्यालयस्य प्रशासनिकभवनस्य परिसरे प्रारभ्य तिब्बती विपणी- बसस्थानक- वल्लभमहाविद्यालयस्य मुख्यद्वार- पड्डल क्रीडांगणे भूत्वा मुख्यपरिसरे संपन्ना। यत्र विश्वविद्यालयस्य अधिकारिभिः, प्राध्यापकैः कर्मचारिभिः, शोधकर्तृभिः, विद्यार्थिभिश्च उत्साहपूर्वकं भागं गृहीतम्। अधिष्ठाता छात्रकल्याणं प्रो. राजेशकुमारशर्मा उक्तवान् यत् हर घर तिरंगा अभियानं स्मरणं कारयति यत् देशं प्रति अस्माकं प्रेम न केवलं शब्देषु एव अपि तु कर्मसु अपि भवेत्। कार्यक्रमसमन्वयकः डॉ. राकेशकुमारशर्मा बाधितवान् यत् विश्वविद्यालय- अनुदान- आयोगद्वारा चालिते अस्मिन् अभियाने 2 अगस्ततः 15 अगस्तपर्यन्तं विभिन्नकार्यक्रमाः आयोजिताः। यात्रायाः समापने राष्ट्रगानं कृतम्। तिरंगायात्रायाम् आचार्यः राजेशशर्मा, डॉ. राकेशकुमारशर्मा, डॉ. चेतनः, डॉ. ममता, डॉ. नीलम, विकासकुमारसहितं शोधकर्तारः छात्राश्च उपस्थिताः आसन्।

सोमनाथे संस्कृतसप्ताहोत्सवस्य आयोजनम्

हिमसंस्कृतवार्ताः - जगदीश डाभी वेरावलम् ।श्रीसोमनाथसंस्कृतविश्वविद्यालयः तथा च संस्कृतभारती, गीर सोमनाथः इत्यनयोः संयुक्तोपक्रमे श्रीसोमनाथसंस्कृत विश्वविद्यालये माननीयानां कुलपतिवर्याणां प्रो. सुकान्तकुमार सेनापतिवर्याणां मार्गदर्शनेन संस्कृतसप्ताहोत्सवस्य दिनाङ्कः ०६/०८/२०२५ तः १२/०८/२०२५ पर्यन्तम् आयोजनं कृतमासीत्। अस्मिन् अवसरे संस्कृतगौरवयात्रा, संस्कृतसूक्तिदर्शकरङ्गावल्यः, वस्तुप्रदर्शनी, पुस्तकप्रदर्शनी, वेदप्रदर्शनी इत्यदीन्यः प्रदर्शन्यः, कथाकथनगीतवक्तृत्वादयः स्पर्धाः, प्रश्नमञ्चः, विद्वद् सपर्या, नृत्यगीतादिसमन्विताः सांस्कृतिककार्यक्रमाः आयोजिताः आसन् । अस्मिन् प्रसङ्गे श्रीसोमनाथसंस्कृत विश्व विद्यालयस्य कुलपतिः प्रो. सुकान्तकुमार सेनापतिः, गीर सोमनाथस्य समाहर्ता (Collector) उपाध्यायमहोदयः, भक्तकविनरसिंहमहेताविश्वविद्यालयस्य कुलपतिः प्रो. प्रतापसिंह चौहाण संस्कृतभारती,गीर सोमनाथस्य संयोजकः डॉ. डी. एम. मोकरिया महोदयः इत्यादयः महानुभावाः तथा च गीर सोमनाथ जनपदस्य श्रेष्ठीजनाः, विविधसंस्थानां प्राचार्याः, शिक्षकाः छात्राः च उपस्थिताः आसन्

ऋषिः

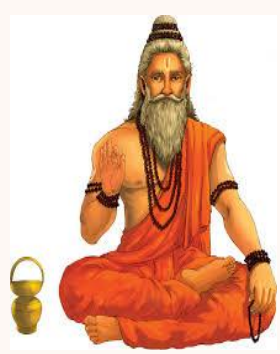

ऋषिः अर्थात् ऋषति पश्यति इति। 'ऋषि' इत्येतस्य पदस्य व्युत्पत्तिलभ्यः अर्थ एव मन्त्रद्रष्टा इत्यस्ति। एष 'ऋषि' शब्द इगुपधात् कित् इत्यनेनौणादिकेन सूत्रेण इनि कृते निष्पद्यते)। निरुक्ते च विद्यमानाः 'तद्येनास्तपस्यमानन् ब्रह्म स्वयम्भ्वभ्यानर्षत्...॥ इत्यादयः पङ्क्तयः ऋषेर्मन्त्रद्रष्टृत्वमुपपादयन्ति)। अत ऋषयः मन्त्राणां द्रष्टारः सन्ति न च कर्तारः। वैदिकवाङ्मये सप्तर्षयः प्रसिद्धाः सन्ति।

कश्यपोऽत्रिर्वसिष्ठश्च
विश्वामित्रोऽथ गौतमः।
जमदग्निर्भरद्वाज इति
सप्तर्षयः स्मृताः॥

-वशिष्ठ व्यासः

“संस्कृतभाषायाः विकासेन अस्माकं संस्कृतिः समृद्धा भविष्यति” -बिहारस्य उपमुख्यमन्त्री

हिमसंस्कृतवार्ताः राघवनाथ झा। बिहारसंस्कृत-शिक्षाबोर्डेन पटनानगरस्य रविन्द्रभवने संस्कृतदिवससमारोहः भव्यरूपेण आयोजितः। अस्मिन् द्वि-सत्रात्मककार्यक्रमे प्रदेशस्य षट्षष्ट्यधिकशतं (६५०) अनुमोदितसंस्कृतविद्यालयानां प्रधानाध्यापकाः उपस्थिताः। प्रथमसत्रे अपराह्णे एकवादने प्रधानाध्यापकानां कार्यशाला सम्पन्ना। तस्य उद्घाटनं स्वास्थ्यमन्त्रिणा डॉ. मङ्गल पाण्डेयेन, शिक्षाविभागस्य अपरमुख्यसचिवेन डॉ. एस. सिद्धार्थेन, कामेश्वरसिंह-दरभङ्गा- संस्कृत- विश्वविद्यालयस्य कुलपतिना प्रो. लक्ष्मीनिवास- पाण्डेयेन च, बोर्डाध्यक्षेन मृत्युंजयकुमार-झावर्येण च संयुक्तरूपेण कृतम्।

स्वी-भाषणे डॉ. मङ्गल-पाण्डेयः अवदत्-
“मुख्यमन्त्री नीतिशकुमारस्य हृदये शिक्षकेषु विशेषा सम्मानभावना वर्तते। संस्कृतेः अन्तराले संस्कारः, चेतना, ज्ञानं च निहितम्। रामायण- महाभारत- गीता- इत्यादीनां ग्रन्थानां पाठ्यक्रमे समावेशेन न केवलं ज्ञान-वृद्धिः, अपि तु छात्राणां संस्कार-वृद्धिः अपि भविष्यति।”

अपरमुख्य-सचिवः डॉ. एस. सिद्धार्थः उक्तवान्-
“अत्र अस्मिन् भवने बिहारस्य संस्कृतिः दृश्यते, या संस्कृतेः प्रतिविम्बः अस्ति। संस्कृताध्यापकानां दायित्वं केवलं कक्षा-शिक्षणपर्यन्तं न भवति, अपि तु समाजे संस्कृतेः संरक्षणे अपि तेषां महत्त्वपूर्णं कर्तव्यं भवति। शीघ्रमेव संस्कृत-विद्यालयानां तथा कर्मिणां समस्याः समाधास्यन्ते। प्रति-जिलायाम् एकः संस्कृत- आदर्श- विद्यालयः संस्थाप्य गुरु-शिष्य-परम्परायाः पुनर्जीवनम् आवश्यकम्। संस्कृते रोजगारसन्धयः सन्ति, सङ्गणक- आधारित-संस्कृतशिक्षायाः च विकासः करणीयः।”
प्रधानाध्यापकैः सह संवादे आधारभूतसंरचना, सेवान्तलाभः, पेंशन-व्यवस्था, समग्रशिक्षायोजनेन संयोजनम् इत्यादिषु शीघ्रं निर्णयः भविष्यतीति प्रतिज्ञातम्। द्वितीयसत्रे बिहारस्य उपमुख्यमन्त्री सम्राट चौधरी, प्रदेशाध्यक्षः डॉ. संजय जयसवालः, कुलपतिः प्रो. लक्ष्मीनिवासपाण्डेयः, बोर्डाध्यक्षः मृत्युंजयकुमारझा च संयुक्तरूपेण बोर्डस्य जालपृष्ठं पोर्टलं च लोकार्पयन्।

उपमुख्यमन्त्री सम्राट चौधरी अवदत्-
“संस्कृतभाषा वैज्ञानिकतायुक्ता अस्ति। यू. पी. एस. सी. परीक्षायामपि संस्कृतं विषयत्वेन स्वीकृत्य अध्ययनं करणीयम्। संस्कृतं सरलं, सुगमं च। संस्कृतेः वृद्ध्या संस्कृतिः समृद्धा भविष्यति। अहं संस्कृत-शिक्षा-बोर्डस्य सर्वासां समस्याः निवारयितुं कृतसंकल्पितः अस्मि। भवन्तः शिक्षकाः छात्रेषु समाजे च संस्कृतस्य संरक्षण-संवर्धनयोः कार्यं कुर्वन्तु।”

कुलपतिः प्रो. लक्ष्मीनिवास पाण्डेयः अवदत्-
“विद्यालयेषु संस्कृतमयः वातावरणः निर्मीयताम्। छात्रमुखेषु भाषा प्रवहद्भवतु इति हेतुना दशदिनात्मकः संस्कृतसंभाषणशिविरः आयोजनीयः।”

अध्यक्षः मृत्युंजयकुमारझा अवदत्- “अध्यक्ष-पदग्रहणानन्तरं २६ जिलानां भ्रमणेन विद्यालयानां समस्याः ज्ञाताः। आधारभूतसंरचना- अभावः, कन्टिजेंसीनिधेः अभावः, सेवान्तलाभः, शिक्षकवेतनवृद्धिः इत्यादयः प्रमुखाः समस्याः। एते सर्वे विषयाः सरकारं लिखितरूपेण अवगताः, शीघ्रं समाधानं दृश्यते।” बोर्डेन नूतनशिक्षानीतिः २०२० आधारेण संवर्धितः वर्ग १- १० पर्यन्तस्य पाठ्यक्रमः अपि विमोचितः। कार्यक्रमे १४ प्रधानाध्यापकाः विशेषसम्भावनां प्राप्तवन्तः, येषां विद्यालयेषु विद्यार्थिनां उत्कृष्टपरिणामः आसीत्। बोर्डसदस्याः, पाठ्यक्रमनिर्माणसमितेः सदस्याः च सम्मानिताः। समारोहः २५-२५ शिक्षकैः सामूहिक-स्वस्तिवाचनं शङ्खनादं च कृत्वा आरब्धः। आगतानाम् अतिथीनां स्वागतं प्रास्ताविकं च निवेदिता सिंह, दुर्गेशकुमाररायः च अकुरूताम्। विषयप्रवेशः चन्द्रकिशोरकुमारः, पाठ्यक्रमविशेषतानां प्रस्तुतिः संयोजकः अरुणकुमारझा च अकुर्वन्। संचालनं डॉ. रामसेवक झा, धन्यवादप्रस्तुतिः डॉ. रामप्रीत-पासवानः अकुर्वन्। अस्मिन् उत्सवे एकसहस्राधिकाः संस्कृत- अनुरागिणः, शिक्षाविदः, सामाजिककार्यकर्तारः, प्राध्यापकाः च देशस्य विभिन्नस्थानेभ्यः आगत्य सम्मिलितवन्तः। समारोहं सफलं कर्तुं निवेदिता सिंह, डॉ. दुर्गेशकुमाररायः, चन्द्रकिशोरकुमारः, धनेश्वर कुशवाहा, अनुरञ्जन झा, अरुणकुमारझा, डॉ. रामप्रीत पासवानः, निरञ्जनदीक्षितः, आशीषकुमारझा, सचिवः नीरजकुमारः, परीक्षानियन्त्रकः उपेन्द्रकुमारः, सुशीलवर्मा, भवनाथ झा, आलोककुमारः इत्यादीनां महत्वपूर्णं सहयोगः आसीत्।

संस्कृत सम्भाषणं भारतीयसंस्कृतेः परिचायकम्- डॉ. नीतू बलूनी

हिमसंस्कृतवार्ताः। बालावाला, संस्कृतभारती देहरादूनम् इत्यनेन संस्कृतसप्ताहस्य प्रसङ्गे संस्कृतसम्भाषणकार्यक्रमः सम्पादितः। गरिमामयवातावरणे कार्यक्रमस्य शुभारम्भे मुख्यवक्ता नागेन्द्रदत्तव्यासः सभायां भाषमाणः अवदत् “संभाषणमेव तादृशं सोपानम् अस्ति, येन संस्कृतभाषा व्यवहाररूपेण जीवनस्य प्रवाहत्वेन अवतरितुं शक्यते।”अध्यक्षपदेन विराजमानः डॉ. रामभूषणबिजल्वाणः उक्तवान् यत् सात्त्विकबुद्ध्या संस्कृतं वाग्व्यवहारे समर्च्य आत्मगौरवं भारतीयता च वर्धयितुं शक्येते। जनपदमन्त्री डॉ. प्रदीपसेमवालः सर्वेषां कार्यकर्तॄणां संगठनस्य च परिचयं दत्त्वा संस्कृतसप्ताहस्य उद्देश्येषु प्रकाशमक्षिपत्। पूर्वः पूर्णकालिककार्यकर्ता विशालप्रसादभट्टः साभिनयं, सोदाहरणं च संस्कृतसंभाषणशिक्षणं प्रदत्तवान्। सहसपुरखण्डसंयोजिका, कार्यक्रमस्य च संयोजिका डॉ. नीतु बलूनी सर्वेषां अतिथीनां प्रतिभागिनां च कृते आभारं प्रकटितवान्। कार्यक्रमोत्तरं जनपदे संस्कृतस्य प्रसाराय प्रचाराय च सङ्गटनमंत्रिणा गौरवशास्त्रिणा सह कार्यकर्तॄणाम् उपवेशनं जातम्। तत्र तेषामपेक्षितं मार्गदर्शनमवाप्तम्। नीतिशमैठाणीधीरजबिष्टौ च उक्तवन्तौ यत् एतत् आयोजनं ‘गृहे गृहे संस्कृतम्’ इत्यभियानस्य अन्तर्गते क्षेत्रे संस्कृतभाषायाः व्यावहारिकप्रयोगस्य, प्रचारप्रसारस्य, जनजागररणस्य च प्रोत्साहनार्थम् आचरितः। अस्मिन् अवसरे उपस्थितजनाः संस्कृतेः सहजसंवादे, लघुनाटिकासु, रोचकक्रीडासु, उद्घोषकवाक्यपाठे च भाषां प्रति जागरूकतावर्धनाय च विविधाः क्रियाकलापाः अनुष्ठेयाः। मञ्चसञ्चालनस्य दायित्वं सम्पर्कप्रमुखः धीरजमैठाणी वहन् आसीत्। डॉ. आनन्दमोहनजोशी मधुरं संस्कृतगीतं प्रस्तुतवान्, डॉ. बीना पुरोहित ध्येयं मन्त्रं पठितवती, कनिका सङ्ख्यागीतं गायितवती, रीता गुसाई च सर्वेषु व्यवस्थासु सहयोगं कृतवती। अस्मिन् अवसरे गुड्डीगुसाईं, खुशीबहुगुणा, सुशीलबहुगुणा, सुशीलानैथानी, डॉ. देशराजसिंहचौहानः, बिन्दुजोशी, सरोजः, समीक्षा सिंह, कमलादेवी, दीपाबलूनी इत्यादयः गणमान्यजनाः उपस्थिताः आसन्। संस्कृतभारती देहरादूनं सर्वान् संस्कृतप्रेमिणः, विद्वांसः, विद्यार्थिनः, सामान्यजनान् च आह्वयति यत् ते एवं प्रकारेषु आयोजनेषु अधिकतया सहभागित्वं कुर्वन्तु, संस्कृतभाषायाः संवर्धनसंरक्षणयोः च योगदानं दद्युः।

जगदीश डाभी महोदयस्य
श्रीसोमनाथसंस्कृतविश्वविद्यालये सम्मानम्

संस्कृत सप्ताहस्य अंतिमदिने श्रीसोमनाथसंस्कृतविश्वविद्यालय-वेरावलम् (गुजरातम्) इत्येन संस्कृतसप्ताहोत्सवस्य संपूर्ति-समारोहः सञ्जातः तस्मिन् अंतर्गते विद्वतसपर्या कार्यक्रमे संस्कृतस्य प्रचाराय अविरत-संस्कृतसेवार्थे वेरावल प्रान्तस्य सर्वकारीय श्रीकाजली प्राथमिक-विद्यालयस्य संस्कृतशिक्षकस्य राष्ट्रीयसंस्कृत प्रचारकस्य जगदीश डाभी महोदयस्य श्रीसोमनाथसंस्कृतविश्वविद्यालयेन सम्मानम् अभवत्

"लौकिकन्यायकोशः“
"काकतलीयन्यायः"

यदा काचिद् घटना अनपेक्षिततरीत्या घटते (जायते) तदा तस्याः सूचनार्थम् अस्य न्यायस्य प्रयोगः क्रियते। काकः उपविष्टः तालफलं च पतितम् इति एकस्मिन् काले अनपेक्षिततरीत्या जातं चेत् तयोः कारण- कार्य सम्बन्धः न भवति। आप्टेमहाशयस्य कोशे अस्य न्यायस्य पञ्च विवरणानि दत्तानि यथा- {१} तालवृक्षस्य अधः काकः उपविष्टः अकस्मात् तस्य शिरसि तालफलं पतितम् इति यादृच्छिकं घटनाद्वयम्।
{२} काकः तालवृक्षस्य शाखाग्रे उपविशति। तदा शाखाग्रेण सह सः वृक्षः पतितः चेत् काकस्य उपवेशनम् इति द्वयमपि यादृच्छिकमेव।
{३} काकस्य उपवेशनं तालपतनिमिति घटनाद्वयं एकस्मिन् समये वेगेन अलक्षितक्रमेण जातम्।
{४} काकः यदा तालवृक्षस्य समीपं गतः तदैव तालफलं तदुपरि पतितम् तेन काकः प्रहारं प्राप्तवान्।
{५} कश्चन मनुजः वेगेन करतलताडनं कुर्वन् अस्ति तदा कश्चन काकः तस्य हस्तयोर्मध्ये गतः प्रहारं प्राप्तवान् इति सूच्यते। यथा तालः नाम करतलयोः शब्दजनकः संयोगः। तस्मिन् क्रियमाणे दैवात् कश्चन काकः उत्पतन् तत्र तालाभ्याम् आक्रान्तः अभवत्। तदेतत् काकतालीयमुच्यते।
[नीलकण्ठीयटीका महाभारतशान्तिपर्व १२-१७-११]

डा. वर्षा प्रकाश टोणगांवकर पुणे / महाराष्ट्रम्

KKSU Ramtek- संस्कृतसप्ताहोपलक्ष्ये "वाग्देवी" उपाधिना सम्मानिता डॉ. लीना रस्तोगी

हिमसंस्कृतवार्ताः - नागपुरम्। कविकुलगुरु- कालिदास- संस्कृत- विश्वविद्यालयेन रामटेकपरिसरे शस्त्रविद्यागुरुकुलस्य च संयुक्ततत्त्वधानम् अधिगतत्य संस्कृतसप्ताहः आचरितः। विश्वविद्यालयस्य रामटेक, वारङ्गा, रत्नागिरि इत्यादि शिक्षणपरिसरेषु प्रतिवर्षम् अद्वितीयाः पारम्परिकाश्च कतिपयः सृजनात्मकाः च क्रियाकलापाः सम्पन्नाः भवन्ति। अस्य आयोजनस्य प्रेरणाशक्तिः माननीयः कुलगुरुः प्रो. हरेरामत्रिपाठी महोदयः आसीत्। तेन एव कार्यक्रमस्य अध्यक्षता अपि कृता। मुख्यातिथिः सत्कारमूर्ति च डॉ. लीना रस्तोगी महाभागा, विभिन्नसंकायाध्यक्षाः प्रो. कविता होले, प्रो. ललिता चन्द्रात्रे, प्रो. कृष्णकुमार पाण्डेय, प्रो. कलापिनी अगस्ती, रामटेकपरिसरस्य तथा शस्त्रविद्यागुरुकुलस्य निदेशकः प्रो. हरेकृष्ण अगस्ती इत्येते सर्वे मञ्चे उपस्थिताः आसन्।

कार्यक्रमस्य शुभारम्भः वेदमन्त्रोच्चारणपूर्वक- दीपप्रज्वलनेन अभवत्। रामटेकपरिसरनिदेशकः प्रो. हरेकृष्ण अगस्ती महोदयः कार्यक्रमस्य परिचयं प्रदत्तवान्। प्रो. कलापिनी अगस्ती महाभागया परिकल्पितः "संवित्परिषद्" इत्यस्य उद्घाटनं मुख्यअतिथिना डॉ. रस्तोग्याः करकमलाभ्यां कृतम्। अस्य "संवित्" नामकस्य उद्देश्यं कृत्रिमबुद्धितन्त्रेण (ए. आई.) संस्कृतग्रन्थान् सरलरूपेण जनसामान्येभ्यः सम्प्रेषयितुम् अस्ति। संस्कृतदिवसस्य अवसरः प्रख्यातसंस्कृतविदुषी, कवयित्री, संस्कृतभावितव्यम् पत्रिकायाः सम्पादिका, या स्वजीवनं संस्कृतायै समर्पितवती। डॉ. लीना रस्तोगी महाभागा विश्वविद्यालयेन कुलगुरोः प्रो. हरेरामत्रिपाठिनः पावनकरकमलयोः द्वारा "वाग्देवी" इत्युपाध्या सम्मानिता। तस्याः सत्काराय प्रशस्तिपत्रं, उत्तरीयम्, श्रीफलम्, उपहारः, नगदराशिश्च प्रदत्ता।

स्वस्य आशीर्वचनभाषणे सा उक्तवती "आधुनिकयुगे कृत्रिमबुद्धितन्त्रस्य साहाय्येन संस्कृतग्रन्थाः अधिकं प्रभावोत्कर्षेण सुन्दररूपेण च अध्यापयितुं शक्यन्ते। छात्रैः पारम्परिक- शास्त्राध्ययनस्य सह एषा नूतना तन्त्रविद्या अपि अधीतव्या। एषः संस्कृतस्य सार्वभौमिकता– सर्वव्यापकता– वृद्धये महत्त्वपूर्णः चरणः। शास्त्रज्ञानं संगणकतन्त्ररूपी शस्त्रज्ञानं च उभयं अद्यकाले आवश्यकम्। संस्कृतस्य संरक्षणात् अग्रे गत्वा सर्वसुलभतायै एतां तन्त्रविद्यां स्वीकर्तव्यम् इति मम अभिप्रायः।" कुलगुरुः प्रो. हरेरामत्रिपाठी महोदयः अध्यक्षीयभाषणे अवदत्- "संस्कृत– संस्कृत्योः सम्मिश्रणं तस्य च प्रदर्शनं अस्मिन् संस्कृतसप्ताहे स्फुटं दृश्यते। आधुनिकयुगे संस्कृतस्य प्रासङ्गिकता, तस्य च आधुनिकतन्त्रस्य प्रयोगेण सर्वत्र सम्प्रेषणशक्तिः, एते सर्वेऽपि सृजनात्मकप्रतियोगितासु प्रकटिताः। संस्कृतभाषा जीवद्भाषा अस्ति। अस्माकं विश्वविद्यालयः केवलं प्रचारप्रसार एव न, अपि तु संस्कृतभाषया जनान् परस्परं संयोजयामः। संस्कृतकेन्द्रितैः कार्यक्रमैः वयं समाजे अपि दर्शयामः। अद्यतनयुगे संस्कृतभाषाया उपयोगः कियत् विविध, लचकपूर्ण, सृजनात्मक च भवितुम् अर्हति। संस्कृतं सर्वेभ्यः मुक्तम्, अतः अहं संस्कृतं पठन्तः सर्वान् अस्माकं विश्वविद्यालये हार्दं स्वागतं करोमि।"

विश्वविद्यालयस्य अस्य वर्षस्य क्रियाकलापेषु सर्वे विभागाः उत्साहेन सहभागीभूताः। संस्कृतं "कः भवेत् कोट्यधीशः" आधारितः संस्कृतसामान्यज्ञान– परीक्षा– प्रतियोगिता विशेषतया प्रशंसार्हा आसीत्। तद्वत् शुभाशंसापत्रस्पर्धा, रसवन्ति–प्रतियोगिता, एकपात्र–अभिनयः, शब्दरूप–कण्ठपाठः, धातुरूप– कण्ठपाठः, वैदिक–सूक्तपाठः, शलाका–प्रतियोगिता, व्याकरण–विज्ञान– आधारित– स्पर्धा, व्याख्यानं, श्लोकपाठः, रसप्रश्नः, प्रहेलिका इत्यादयः अपि सम्पन्नाः। रत्नागिर्युपकेन्द्रे योगकार्यशाला, योगप्रश्नमञ्जूषा, स्तोत्रपाठः, ग्रन्थपरायण–प्रतियोगिता च आयोजनं कृतम्। कार्यक्रमस्य सञ्चालनं डॉ. सचिनद्विवेदी महोदयेन, धन्यवादप्रदर्शनं डॉ. अमितभार्गवेन च कृतम्।

कल्पकथापरिवारः आयोजयत कल्पप्रगीतानन्द संस्कृतात् संस्कृतिसम्बन्धी कार्यक्रमशृङ्खलाम्

शृङ्खलायाः अन्तिमे कार्यक्रमे जुजुताः श्री विजयकुमार शर्मा प्रधानसंपादकः "संस्कारन्यूजभारत" अजमेरराजस्थानात्

हिमसंस्कृतवार्ताः- जगदीश डाभी

राष्ट्रप्रथमं, हिन्दीभाषा, सनातनसंस्कृति च सत्साहित्ये कृतसंकल्पिते कल्पकथा- साहित्यसंस्थायाः संवादप्रभारी ज्योतिराघवसिंहया कथितम्- संस्कृतभाषायाः मान्यतायै आयोजिताः जीवितसंवादशृङ्खलाः "कल्पप्रगीतानन्दः संस्कृतात् संस्कृतिः" चतुर्थः अन्तिमः च भागः अजमेरराजस्थानात् श्रीविजयकुमारशर्मणः मुख्यातिथ्येण सफलप्रसारणेन समाप्तः।

कार्यक्रमप्रभारीणि विनीता कंवरराठौड़ (कतारः, मध्यपूर्वएशिया) रमेशकृष्णगौतमः (शामली, उत्तरप्रदेश) विशेषप्रयासैः संस्कृतमासस्य (श्रावणमासः) प्रतिशनिवारं प्रसारणाय चतुर्भिः भागैः विशेषकार्यक्रमशृङ्खलायाः प्रत्यक्षप्रसारणं कल्पकथापरिवारस्य यूट्यूब इत्यत्र कृतम्।कल्पकथास्थापिका दीदी राधा शर्मण्या कुशलनिर्देशनम् अधिगतं संस्कृतसंवादपरिचर्यायाः प्रथमभागे "संस्कृतसंभाषणं", द्वितीयभागे "कारगिलविजयदिवसः", तृतीयभागे "आचार्यः प्रफुल्लचन्द्ररॉयः", चतुर्थभागे च "विश्वसंस्कृतदिवसः" इति विषयेषु विद्वानवक्तारः संस्कृतभाषायां मनसि संस्कृतस्य महत्त्वं आवश्यकता च प्रकाशयन्तः।

अद्यतने कार्यक्रमे विशेषः आकर्षणः आसीत्। विजयकुमारशर्मणा पुण्यधारात् तीर्थगुरुपुष्करात् संध्यारतीदर्शनं कृत्वा, विद्वानसाधुसंतैः सह महानिर्वाणिअखाड़ा आचार्यमहामंडलेश्वर स्वामी विश्वोकानन्दभारती महाराज, महामंडलेश्वर स्वामी शैलाशानंद महाराज, निरंजनी अखाड़ा इत्यस्य महामंडलेश्वर स्वामी नर्बदाशंकर महाराज, कुलगुरुः कोटाविश्वविद्यालयस्य बी पी सारस्वतस्य च सहायतया कार्यक्रमे आशीर्वादः प्रदत्तः, यत् समग्रं वातावरणं भक्तिभावेन ऊर्जा सम्पन्नं जातम्।

पवनेशमिश्रस्य सञ्चालनेन रघुवंशमणि सिंहः, संपादकः संचालकः दैनिकन्यूज धमाका जमशेदपुरं झारखण्डात्, रविकुमारभार्गवः, संपादकः दैनिकअयोध्याटाइम्स, पूर्वीचंपारण बिहारात्, विजयकुमारशर्मा, प्रधानसंपादकः संस्कारन्यूजभारत अजमेरराजस्थानात् गरिमामयः उपस्थितः आसीत्। प्रतिभागिभिः संस्कृतप्रशिक्षु कुमारी वासु, आकाशभारद्वाज, विनीतसिवाच् इत्यादयः उपस्थिताः प्रशंसनीयाः अभवन्। सर्वत्र कल्पकथापरिवारस्य संस्कृतभाषायाः सम्मानाय कृताः प्रयासाः जनसहयोगेन प्रशंसया च विशेषरूपेण सफलाः अभवन्।

Online संस्कृतशिक्षणम् आमुखपटलसमूहे संस्कृतसप्ताहोपलक्ष्ये आयोजितायाः संस्कृत- प्रश्नोत्तरी- प्रतियोगितायाः परिणामस्य घोषणा

हिमसंस्कृतवार्ताः- वार्ताहरः- डॉ. नरेन्द्र राणा। संस्कृतसप्ताहोपलक्ष्ये Online संस्कृतशिक्षणम् आमुखपटलसमूहे आयोजितायाः संस्कृत- प्रश्नोत्तरी- प्रतियोगितायाः परिणामस्य घोषणा जाता। प्रतियोगितायामस्यां राजस्थानतः मनोज सैनी प्रथमस्थानं प्राप्तं कृतवान्, द्वितीयं स्थानं मंजू प्रजापतः राजस्थानतः, तृतीयस्थाने च उत्तर प्रदेशात् गीता शुक्ला वर्तते। प्रतियोगितायाः पुरस्कारप्रायोजकः बिहारतः संस्कृतशिक्षकः दिनेश पाण्डेयः 'मनु', आयोजकश्च गुजराततः राष्ट्रीय संस्कृत प्रचारकः जगदीश डाभी आसीत्। पुरस्कारप्रायोजकः दिनेशपाण्डेयः सर्वेभ्यो विजेतृभ्यः पुरस्कारं दास्यति। तेन सह उत्तराखंडात् संस्कृत रसास्वादः संस्था विजेतृभ्यः प्रमाणपत्रं दास्यति।

ओडिशाकेन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालये कोरापुटे

डॉ.एन.सी.पण्डा वर्यस्य नेतृत्वे सफलं संस्कृतसप्ताहमहोत्सवः

हिमसंस्कृतवार्ताः। ओडिशाकेन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालये कोरापुटे संस्कृतविभागपक्षतः षष्ठदिनाङ्कादारभ्य द्वादशदिनाङ्क यावत् संस्कृतसप्ताहमहोत्सवः महाडम्बरेण समायोजितः। तत्र अगस्तमासस्य षष्ठदिनाङ्के कार्यक्रमस्यास्य शुभोद्घाटनं विश्वविद्यालयस्यास्य मान्यानां कुलपतिवर्याणां करकमलाभ्यां जातम्। कार्यक्रमेऽस्मिन् समेऽपि विभागाध्यापकाः छात्राश्च समुपस्थिताः आसन्। अस्मिन्नेव दिवसे निबन्धप्रतितियोगिता आयोजिता। ततः सप्तमदिनाङ्के निबन्धप्रतियोगिता, अष्टमदिनाङ्के भाषणप्रतियोगिता, नवमदिङ्के चित्रकलाप्रतियोगिता, एकादशदिनाङ्के रङ्गवल्लीप्रतियोगिता च सञ्जाताः। यत्र समेऽपि छात्राः सोत्साहं भागग्रहणमकुर्वन्। षष्ठदिनाङ्कादारभ्य विभागाध्यापकेन सरोजदाशवर्येण संस्कृतसम्भाषणशिविरं संचाल्यते। द्वादशदिनाङ्के सार्धदशवादने विभागेऽस्मिन् विशिष्टव्याख्यानं समायोजितम् । अत्र संस्कृतभारत्याः क्षेत्रीयसंयोजकेन पं. नृसिंहचरणपण्डावर्येण "संस्कृते विज्ञानम्" इति विषयमाधारीकृत्य स्वविशिष्टव्याख्यानं प्रदत्तम्। येषां स्वागतं विभागाध्यापकेन डॉ. वीरेन्द्रषडङ्गीवर्येण कृतम्। संस्कृतसप्ताहमहोत्सवस्य समारोपसमारोहः। प्रारम्भे वेदपाठं स्वागतगीतञ्च विभागीयच्छात्राः कृतवन्तः। ततः विभागप्रमुखेन डॉ. नवीनकुमारप्रधानवर्येण स्वागतभाषणं कृतम् । समारोहेऽस्मिन् अध्यक्षरूपेण विश्वविद्यालयस्यास्य भारप्राप्तकुलपतिवर्यैः प्रो. नरसिंहचरणपण्डावर्यैः योगदानं कृत्वा स्वाभिभाषणे संस्कृतस्य महत्त्वं प्रतिपादितम्। मुख्यातिथिरूपेण संस्कृतभारत्याः क्षेत्रीयसंयोजकेन पं. नृसिंहचरणपण्डावर्येण योगदानं कृत्वा "भारतस्य उत्थाने संस्कृतस्य मत्वपूर्ण योगदानं वर्त्तते" इति स्वाभिभाषणे प्रकटितम्। सम्मानितातिथिरूपेण राष्ट्रदीपसमितिः, कोरापुटम् इति संस्थायाः संयोजकेन डॉ. जलेन्द्र त्रिपाठीवर्येणयोगदानं कृत्वा संस्कृतभाषायाः प्रासङ्गिकतायाः उपरि स्वाभिभाषणं प्रदत्तम्। सभासंचालनं विभागाध्यापकेन सरोजदाशवर्येण कृतम्। पुरष्कारवितरणं विभागाध्यापकेन डॉ. देवाशीषकर्मकारवर्येण विभागाध्यापिकया डॉ. स्रोतस्विनीराउतमहोदयया च कृतम्। कार्यक्रमेऽस्मिन् विभागस्य समेऽपि अध्यापकाः छात्राश्च समुपस्थिताः आसन्। अन्तिमे विभागाध्यापकेन डॉ. संजीवसरकारवर्येण कृतज्ञताज्ञापनं कृतम्। ततः शान्तिपाठेन सह सभा समाप्ता जाता।

संस्कृत-सम्भाषण-शिविरः उत्साहेन श्रद्धया च सम्पन्नः

हिमसंस्कृतवार्ता:- सुजाता घोषः, असम।भगवतः श्रीकृष्णस्य स्मृतौ आयोजितः अन्तर्जालाधारितः दशदिवसात्मकः निरन्तरः पञ्चत्रिंशः अन्तर्राष्ट्रीयः संस्कृत-सम्भाषण-शिविरः उत्साहेन श्रद्धया च सम्पन्नः जातः। कार्यक्रमस्य आयोजनम् आधुनिको भव संस्कृतं वद अभियानेत्यनेन कृतम्। उद्घाटकः डॉ. अनिलकुमारः सिंहः (पूर्वसचिवः, गृहविभागः, उत्तरप्रदेशः, प्रधानसंरक्षकः, आधुनिको भव संस्कृतं वद अभिधानम्) उक्तवान्- संस्कृतभाषा केवलं भाषा नास्ति, अपि तु भारतस्य आत्मास्ति। श्रीमद्भगवद्गीता इत्यस्य 'कर्मण्येवाधिकारस्ते' इति सन्देशः अद्यापि जीवनस्य कर्मयोगे प्रेरणास्रोतः अस्ति। भगवतः श्रीकृष्णस्य जीवनम् धर्मनीतिः लोककल्याणं च इत्येतयोः अद्वितीयं दृष्टान्तम् अस्ति। कार्यक्रमस्याध्यक्षः डॉ. मुकेशकुमारः ओझा (राष्ट्रीयाध्यक्षः, आधुनिको भव संस्कृतं वद अभियानः महासचिवः, बिहार-संस्कृत- संजीवन- समाजः, पाटलिपुत्रम्) उक्तवान्- श्रीकृष्णेन गीतामाध्यमेन यः अद्वैतदृष्टिः प्रदत्ता, स एव संस्कृतसम्भाषणस्य मर्म सर्वान् संयोजयितुं, सर्वान् एकस्मिन् सूत्रे आनेतुं च सहायकःवर्तते। अस्य दशदिवसीय-शिविरस्य उद्देश्यः एषः यत् वयं संस्कृतं जीवनस्य भाषा कुर्मः। मुख्यातिथिः प्रो. डॉ. रागिनीवर्मा (राष्ट्रीयसंयोजिका, आचार्या, संस्कृतविभागः, गङ्गा देवी महिलामहाविद्यालयः) मुख्यवक्ता उग्रनारायणः झा (उपाध्यक्षः, अभियानम्), मंचसञ्चालनं स्वागतभाषणं च डॉ. लीना चौहान (उपाध्यक्षा, अभियानम्) सर्वे एकस्वरे उक्तवन्तः-संस्कृतम् अस्माकं वैदिकज्ञानस्य, गीतोपनिषदां महाकाव्यानां च भाषा। भगवतः श्रीकृष्णस्य 'समत्वयोगः' अद्यतनसमाजे सामञ्जस्य शान्त्योः च आधारः भवितुं शक्नोति। अस्मात् शिविरात् वयं तं आदर्शं व्यवहाररूपेण स्थापयितुं शक्नुमः। कार्यक्रमे विशिष्टातिथयः डॉ. अनिलकुमारः चौबे, डॉ. राजेशकुमारः मिश्रः, डॉ. नीरा कुमारी, डॉ. महेशः केवटः, डॉ. मिथिलेशकुमारः, डॉ. अवन्तिका कुमारी च अपि स्वविचारान् प्रकाशितवन्तः। सर्वे एकस्वरे उक्तवन्तः- "श्रीमद्भगवद्गीतायाः उपदेशः अद्यापि जीवनस्य सर्वत्र प्रासङ्गिकः अस्ति, संस्कृतभाषा तस्य संदेशं विश्वे प्रचारयितुं माध्यमं भवति। अस्मिन्नवसरे सुजाता घोषः, मुरलीधरः शुक्लः, राहुलः कुमारः, तारा विश्वकर्मा, मनीषः कुमारः, आयुषः मिश्रः, वन्दना पटोरिया, मधु कुमारी च अपि स्वविचारान् प्रकट्य संस्कृतस्य गीता-च महत्त्वं रेखाङ्कितवन्तः। धन्यवादज्ञापनं मनीषः कुमारः कृतवान्, ऐक्यमन्त्रपाठं तारा विश्वकर्मा अकुर्वन्। कार्यक्रमस्य आरम्भः आयुषमिश्रेन वैदिकमङ्गलाचरणेन, सुजातया घोषया लौकिकमङ्गलाचरणेन, उग्रनारायणझा महोदयस्य गीता-श्लोक-पाठेन च अभवत्। दशदिवसीयः अयं शिविरः प्रतिदिनं विविधेषु सत्रेषु संस्कृतसम्भाषणं, गीतापाठः, साहित्यचर्चा, सांस्कृतिककार्यक्रमाः च इत्यादिभिः भागिनः श्रीकृष्णस्य आदर्शैः संयोजयिष्यति।

भारतीयज्योतिष संस्थानद्वारा संस्कृतसप्ताहस्य आयोजनम्

हिमसंस्कृतवार्ताः डॉ.विदुषी अग्रवालः। भारतीय ज्योतिष संस्थानेन ६ दिनांकारभ्य १२ अगस्तपर्यन्तं संस्कृत सप्ताहस्य आयोजनं महता उत्साहेन कृतम्। अस्य कार्यक्रमस्य षष्ठे दिवसे मुख्यातिथिः रूपेण ओमदत्त द्विवेदी महोदय समागत्य संस्कृतं विषये सर्वान् बोधितवान्। कार्यक्रमे भारतीय ज्योतिष संस्थानस्य अध्यक्षः आचार्य अंबिकेश दुबे, कार्यक्रमस्य अध्यक्षः डॉ. श्यामजीत पांडेय महोदयः, निदेशकः आचार्य धीरज दुबे अनयोः च महत्वपूर्णा भूमिका वर्तते।अयं संस्कृत सप्ताहोत्सवस्य प्रांजल संयोजिका रूपेण एवं च संचालिका रूपेण गीता वशिष्ठः आसीत्। श्लोकवचनगीतापाठः, संस्कृतगीतं, निबंधप्रतियोगिता, संस्कृतकथाकथनं, स्तोत्रगायनं, इत्यादीनि प्रतियोगितानि आयोजितानि आसन् कार्यक्रमे अध्यक्षरूपेण डॉ. श्यामजीत पांडेय महोदय बोधितवन्तः। अस्मिन् कार्यक्रमे पार्वती महोदया, संगीता सुयालः, सुनीता सहारणः पुष्पा दुबे महोदया, प्रांजलः , पवनमिश्रः, वेदप्रकाशः, मनोज कुमारः, अंजलि त्रिपाठी, अपि आसन्ज्ञातव्यम्-एकस्य शोधनस्य अनुसारेण, यदि जनाः एकस्मिन् सप्ताहे त्रयः दिवसानां कृते ४० (चत्वारिम्शत्) निमेषाणां कृते नियमितरूपेण चलिष्यन्ति तर्हि हिप्पोकैम्पसस्य इति (मस्तिष्कस्य एकः भागः यः शिक्षणे स्मृतौ च महत्त्वपूर्णां भूमिकां निर्वहति) आकारः वर्धयितुं शक्नोति तथा स्मृतिपरिष्कारम् अपि भवितुं शक्नोति।

त्रिपुराप्रदेशस्य धलाईजनपदे स्थिते कमलपुर राजकीयमहाविद्यालये संस्कृतसप्ताहपालनम्

हिमसंस्कृतवार्ता डॉ. निशिकान्तपाण्डेयः धलाई, त्रिपुरा

त्रिपुराप्रदेशस्य धलाईजनपदे स्थिते कमलपुरराजकीयमहाविद्यालये, १२ अगस्त २०२५ तमे दिने संस्कृतविभागेन "संस्कृतसप्ताहः" उत्साहेन आयोजित । कार्यक्रमः परम्परानुसारं दीपप्रज्वलनं तथा मातासरस्वत्याः चित्रे पुष्पार्पणेन आरब्धः। "सरस्वतीवन्दना" गीतेन मंगलमयम् आवेशपूर्णं च वातावरणं निर्मितम्। कार्यक्रमे विभागस्य छात्राः मनोहारिणि संस्कृतगीतानि प्रस्तूतानि, ततः अनेकाः छात्राः संस्कृतभाषायां सुन्दरं भाषणं प्रदत्तवन्तः। अवसरेऽस्मिन् मुख्यातिथिरूपेण महाविद्यालयस्य आदरणीयः प्राचार्यः डॉ. अभिजितसरकारः आसीत्। तस्य स्वभाषणे अद्यतनयुगे संस्कृतभाषायाः महत्त्वं विवृत्य विद्यार्थिन् संस्कृताध्ययने प्रोत्साहितवन्तः। स्वागतभाषणं संस्कृतविभागाध्यक्षः सेमुयेलदेब्बर्मा प्रदत्तम्। सः संस्कृतभाषाया ऐतिहासिकम्, सांस्कृतिकम्, आध्यात्मिकं च महत्त्वं प्रकाश्य, विद्यार्थिनां संस्कृते किं किं वर्तते तद् विस्तरेण चर्चितम्। कार्यक्रमस्य समापनसमये संस्कृतविभागस्य अध्यापकः प्रदीपसिन्हाः "संस्कृतस्य प्रासंगिकता" इति विषयमधिकृत्य उक्तवान्, आभारप्रदर्शनं च कृतवान्। अन्ते कल्याणमन्त्रेन कार्यक्रमं समाप्तम्। एतस्मिन् कार्यक्रमे सर्वे छात्राः आनन्दं लब्धवन्तः।

नागार्जुन- उमेश- संस्कृत-महाविद्यालये संस्कृतसप्ताहस्याभवत् भव्यसमापनम्

संस्कृतसप्ताहः- परम्परा- नवाचारयोः अद्वितीयसङ्गमः- डॉ.छबिलालन्यौपानेः

हिमसंस्कृतवार्ताः-बिहारराज्यान्तर्गते दरभङ्गाजनपदे कविनागार्जुनजन्मभूमौ तरौनीग्रामेऽवस्थितेन कामेश्वरसिंहदरभङ्गा- संस्कृत- विश्वविद्यालयस्य- अङ्गीभूतेन नागार्जुन-उमेश-संस्कृतमहाविद्यालयेन अगस्तमासस्य षड्दिनाङ्कादारभ्य आयोजितस्य संस्कृतसप्ताहस्य समापनं भौमवासरे 12.08.2025 दिनाङ्के सम्पन्नम्।संस्कृतसप्ताहस्य अन्तिमदिवसे “डिजिटलयुगे संस्कृतभाषा– परम्परासंवाहिका उत भविष्यभाषा? इति विषयिण्याः वाद-विवादप्रतियोगितायाः, “भारतीयज्योतिषशास्त्रम्– परम्परा, विज्ञानम्, आधुनिकजीवने च तस्य प्रासङ्गिकता” इति विषयकव्याख्यानस्य, समापनसत्रस्य च आयोजनम् अभवत्। वादविवादप्रतियोगितायां बालकृष्णः, अञ्जलिः, अञ्जूः, कबीरः, श्रुतिः, सुरेशः, राजभूषणः, मुरारी, अभिलाषा, मन्नूः, महेशः, राकेशः, कृष्णः, अमनः चेत्यादयः प्रतिभागिनः स्वोत्कृष्टस्मरणशक्त्या, भावपूर्णप्रस्तुतिना, संस्कृतप्रेम्णा च प्रेक्षकान् प्राभावयन्। मुख्यवक्त्री डॉ. सरस्वतीकुमारी प्रावोचद्यद् ग्रहनक्षत्राणां गतीनामध्ययनाधारितं भारतीयज्योतिषशास्त्रं वैदिककालात् प्रवर्त्तमानमेकं प्राचीनविज्ञानपरम्परारूपमस्ति। अस्य विकासः गणित- खगोल- पर्यवेक्षणादीनां सुदृढसिद्धान्तैः अभवत्। पञ्चाङ्गनिर्माणम्, कालचक्रम्, कुण्डल्यनिर्माणम् चेत्यादयो विधयः समाजे मार्गदर्शनस्य साधनानि अभवन्। आधुनिकयुगेऽपि शास्त्रमिदं आत्मबोधे मानसिकशान्तौ सम्यङ्निर्णयग्रहणे च साहाय्यकरम् अस्ति। अङ्कप्रणालीयप्रौद्योगिकीमाध्यमेन अद्यत्वेऽस्य शास्त्रस्य विस्तारोऽधिको जातो वर्तते।सन्दर्भेऽस्मिन् सहायकप्राचार्येण वीरसनातन- पूर्णेन्दुरायेणोक्तं यत् संस्कृतसप्ताहो न केवलं शैक्षणिककार्यक्रमः, किन्तु अस्माकं सांस्कृतिकमूलैः सह सम्बद्धतां प्राप्तुं सेतुभूतोऽस्ति। अवसरेऽस्मिन् आयोज्यमानाः विविधाः कार्यक्रमाः छात्राणां भाषाकौशलं, तर्कक्षमतां, सृजनशीलतां, सांस्कृतिकजागरूकतां च वर्धयन्ति। मुख्यातिथिः पं. महानन्दझाः संस्कृतं भारतस्य सांस्कृतिकचेतनायाः, दार्शनिकगहनतायाः, नैतिकमूल्यानां च अमूल्यं निधिरूपम् अभिधाय एतद् भाविसन्ततीनां बौद्धिक- नैतिक- विकासानां कृते आवश्यकमस्तीति प्रतिपादितवान्।कार्यक्रमसमन्वयकः डॉ. छबिलालन्यौपानेः संस्कृतसप्ताहं परम्परायाः आधुनिकतायाश्च संगमरूपेण वर्णयन् वादविवादैः, निबन्धैः, श्लोकपाठैः, व्याख्यानैः च छात्राणां प्रतिभा, सृजनशीलता, तर्कक्षमता, सांस्कृतिकबोधश्च वर्धिता इति उक्तवान्। अध्यक्षीयोद्बोधने प्रभारिप्रधानाचार्यः डॉ.रामसंयोगरायः प्रोक्तवान् यत् संस्कृतम् अस्माकं सांस्कृतिकम् आत्मभूतम्, ज्योतिषशास्त्रं च अस्य बौद्धिकरत्नं भवति। प्रतियोगिताः व्याख्यानानि च परम्परायाः आधुनिकदृष्टेः च संगमं प्रकाशयामास।कार्यक्रमे डॉ. आलोककुमारः, डॉ.नियतिकुमारी, डॉ. विभूतिनाथझा, डॉ. सरिताकुमारी, मुकुन्दकुमारः अन्ये च संस्कृतप्रेमिणः उपस्थिताः आसन्। कार्यक्रमस्य समापनं संस्कृतजयघोषेन राष्ट्रगीतेन च अभवत्, येन परिसरे संस्कृतगौरवस्य, राष्ट्रियचेतनायाः च उत्साहपूर्णं वातावरणं व्याप्तम्।

नलबारीस्थिते कुमारभास्करवर्मसंस्कृत- पुरातनाध्ययनविश्वविद्यालये ‘राष्ट्रिय- विरैगिङ- दिवसस्य’ आयोजनम्

हिमसंस्कृतवार्ताः- डॉ. निशिकान्तपाण्डेयः, नलबारी असमप्रदेशः
१२ अगस्त् २०२५ तमे दिनाङ्के नलबारीनगरस्थिते कुमारभास्करवर्म- संस्कृत- पुरातनाध्ययन- विश्वविद्यालयस्य “विरैगिङ- कोषः” इत्यनेन ‘राष्ट्रिय- विरैगिङ- दिवसः’ इत्यस्य विशेषः कार्यक्रमः सम्पन्नः। अस्मिन् अवसरे विश्वविद्यालयस्य Ombudsperson (अभियोग- निस्पत्तिकर्ता), गौहाटी-विश्वविद्यालयस्य प्राक्तन उपकुलपतिः आचार्यः मृदुलहाजरिकादेवः, विश्वविद्यालयस्य कुलपतिः आचार्यः प्रह्लाद-रा. जोशीदेवः, कार्यवाहपञ्जीयकः डॉ. विकासभार्गवशर्मदेवः, कार्यवाहशैक्षिकपञ्जीयकः डॉ. ज्योतिराजपाठकदेवः, विरैगिङकोषस्य तत्त्वावधायकः डॉ. हीरकजीतरायदेवः, विश्वविद्यालयस्य आचार्यवृन्दः, अधिकारिणः, कर्मचारिवर्गः, छात्रवर्गश्च ससन्मानम् उपस्थिताः आसन्। कार्यक्रमस्य उद्घाटनसमये कुलपतिः जोशीदेवः सभायाः उद्देश्यं संक्षेपेण विवृण्वन् उक्तवान् यत्, संस्थापकालात् अद्यावधि विश्वविद्यालयः छात्रछात्राभ्यां संयुक्तेन प्रयत्नेन रैगिङदोषात् मुक्तः कृतः। तस्य अनया प्रशंसया सह भविष्यते अपि विश्वविद्यालयस्य परिसरं सर्वथा रैगिङमुक्तं कर्तुं सर्वेऽपि संकल्पवन्तः भवेयुः इति स्वापेक्षां व्यक्तवान्।

मुख्यातिथिरूपेण आचार्यः मृदुलहाजरिकादेवः स्वभाषणे उक्तवान् यत् भारतीयपरम्परा- मूल्यधारायां रैगिङ नामकस्य कुत्सितस्याचारस्य स्थानं कदापि नास्ति। रैगिङ इति पाश्चात्य- अनुकरणजन्यं केवलमेकम् अपसंस्काररूपम्। अद्यापि भारतीयपरम्परामूल्यानां प्रवाहः अविच्छिन्नः अस्ति। तस्मात् छात्र-श्छात्राभ्यां रैगिङ-रूपं दुष्कृत्यम् समाजात् दुरीकृत्य नीत्याः मानसिकस्य च उत्कर्षस्य साधनाय दृढसंकल्पः कर्तव्यः।

अनन्तरं कार्यवाहपञ्जीयकः डॉ. विकासभार्गवशर्मा, कार्यवाह- शैक्षिकपञ्जीयकः डॉ. ज्योतिराज पाठकदेवः च संक्षेपेण रैगिङ्ग इत्यस्य दुष्परिणामांश्च, श्रोतॄन् प्रति अवगतवन्तौ।

तत्पश्चात् विरैगिङ-कोषस्य तत्त्वावधायकः डॉ. हीरकजीतरायदेवः छात्रान् उद्दिश्य कोषस्य कार्यप्रणालीम्, रैगिङ-संबद्धानि सर्वाणि नियमनीतयः, तस्य च सामाजिक- मानसिक- दुष्परिणामान् विस्तरेण प्रकाशयामास। अनन्तरं तेन सर्वे छात्राः रैगिङमुक्त-परिसर-निर्माणाय संयुक्तं प्रतिज्ञावाक्यं पठितुं प्रेरिताः।अन्ते कार्यक्रमस्य संचालनं तथा अतिथिषु "शलागर शराइ" इति, धन्यवादार्पणं राजनीतिशास्त्रविभागस्य सहकारी-अध्यापिका डॉ. नन्दिताखाख्लार्या कृतवती।

असमराज्यस्य विश्वनाथजनपदे भव्यरूपेण संस्कृतदिवसपालनम्

हिमसंस्कृतवार्ताः। विगते अगष्टमासस्य १०-तमे दिनाङ्के असमराज्यस्य विश्वनाजनपदस्य गमिरिग्रामे, श्रीसरस्वती मन्दिरप्राङ्गणे च संस्कृतभारत्याः एकस्य भव्यसंस्कृतदिवसस्य पालनं सुसम्पन्नम् अभवत्। सम्मेलनस्य मुख्यातिथिः गहपुरविधानसभासमष्टेः विधायकः उत्पल बरा, निर्दिष्टवक्ता नलबारी- कुमारभास्करवर्मा संस्कृतविश्वविद्यालयस्य संस्कृताध्यापकः रञ्जित तिवारी महोदयः च आस्ताम्। विश्वनाथजनपद- संस्कृतभारती गोष्ठीद्वारा समायोजितायाः अस्याः संस्कृतसम्मेलनसभायाः अध्यक्षेण हितेश्वरदास महोदयेन परिचालिते अस्मिन् कार्यक्रमे प्रातःकालतः हि गीतावाचनं, गीतम् इत्यादिविषये विविधच्छात्राणां मध्ये प्रतियोगिता आचरिता, अनन्तरं सभाकाले विजेतारः पुरस्कारेण, प्रमाणपत्रेण च सम्मानिताः। सभायाः शुभारम्भे बालिकाः सामूहिकं गीतं गीतवत्यः, तदनन्तरं श्रीसरस्वतीदेव्याः चित्रविग्रहस्य पुरतः दीपं प्रज्वालयत् मान्यवरः सेवानिवृत्तः कनिष्ठमहाविद्यालयस्य अध्यक्षः श्रीमान् चूडामणिदाहालः महोदयः, ततः मङ्गलाचरणम् आचरितं संस्कृतप्रेमिभिः छात्रैः। विधायकमहोदयेन संस्कृतप्रसङ्गे अत्युत्तमं भाषणं प्रदत्तम्। एवमेव विशिष्टवक्त्रा महोदयेन स्वभाषणे नानाप्रेरणाप्रदं वचनं सुन्दरतया उपस्थापितम्। अस्यां सभायां संस्कृतभारत्याः पूर्वाध्यक्षाय लोकनाथोपाध्याय शास्त्रिमहोदयाय विविधपुरस्कारैः सह 'विश्वनाथ- संस्कृतसाधना- सम्मानम्' इत्युपाधियुक्तं सम्मानपत्रं प्रदत्तं सभाध्यक्षेण। एवमेव मान्यवराय श्रीमते प्रभुनाथसिंहमहोदयाय सपुरस्कारं 'विश्वनाथ- संस्कृतसेवा- सम्मानः' इति सम्मानपत्रं प्रदत्तम्। ततः नारदोपाध्यायेन प्रणीतस्य सरलसंस्कृतभाषया च सज्जीकृतस्य "गीताप्रश्नोतरम्" इति ग्रन्थस्य विमोचनम् अभवत्। अस्य ग्रन्थस्य विमोचकः मान्यगुरुवरः निवृत्तः संस्कृताध्यायकः, साहित्यपुरस्कारविजेता, सुसाहित्यिकः डॉ. क्षेमराजोपाध्यायः महोदयः व्यराजत। सभायां बहवः अतिथयः, संस्कृतशिक्षकाः, शिक्षिकाः, संस्कृतानुरागिणः, विद्यार्थिनः, स्थानीयजनाः च समागताः आसन्। अस्य अनुष्ठानस्य उद्यापनसमितेः कार्यकर्तारः निष्ठापूर्वकं कार्यभारं वहन्तः परिलक्षिताः। सभापतिःविनोद दबाडी महोदयः, सम्पादकः नारायण अधिकारी, चन्दनकाफ्ले, राजेनाचार्यः, सेवकोईराला धरणीढुङ्गेलमहोदयः, श्रीनारायणाचार्यः प्रभृतयः कार्यकर्तारः अत्यन्तं निष्ठापूर्वकं दायित्वं वहन्तः अस्य संस्कृतानुष्ठानस्य सफलीकरणे पूर्णसहयोगं कृतवन्तः आसन्। आदिनं प्रवर्तमानम् अनुष्ठानमिदं अपराह्णे पञ्चवादनसमये सुसम्पन्नम् अभवदिति।